

Socijalizam danas

Glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske

ISSN 1847-9421 • Broj 9 • Godina 2 • siječanj 2011. www.srp.hr

Jasna Tkalec

Berlinska revolucija, januara 1919.

Rosa Luxeburg i Karl Liebknecht: njihova smrt značila je kraj nade u pobjedu svjetske revolucije *str.3*

Saša Blagus

Lijeva misao u političkoj praksi danas *str.5*

Ivan Tićak

Biraj: obitelj ili karijera! *str.7*

GiM

Nije vam to samupravljanje! (I nije - ovo je ropsko izrabljivanje!) *str. 9*

Izjava za javnost povodom najave štrajka Akademskih radnika u Zagrebu

Protiv daljnje komercijalizacije i privatizacije obrazovanja *str.12*

Izjava za javnost povodom uzurpacije javnog prostora u Splitu

Sačuvajmo Marjan potomcima *str.12*

Podrška splitskog SRP-a ribarima

Kao da smo „poredmorska“ zemlja! *str.13*

Izjava za javnost povodom braniteljskog protesta u Vukovaru
Ono što su od početka znali, prekasno su propjevali!

str.13

Izjava za javnost povodom govora predsjednika Josipovića na 67. obljetnici osnivanja 10. zagrebačkog korpusa NOVJ

Borci mu ne vjeruju! *str.14*

SRP na međunarodnoj konferenciji komunističkih i radničkih partija u Solunu

Jačanje otpora imperijalizmu i zadaci komunista u svijetu i regiji *str.15*

Zajednička izjava 45 komunističkih i radničkih partija Evrope
Antikomunizam u Evropi neće uspjeti! *str.17*

3. Januar - sjećanje na vodnjanski otpor

Svojim su životima čuvali strojeve *str. 18*

Međunarodni Dan sjećanja na Holokaust

Sjećanje i upozorenje *str. 19*

Knjiga

Josip Kregar, Duško Sekulić i Željka Šporer: Korupcija i povjerenje *str. 19*

Izlazi jednom mjesečno,
dijeli se besplatno.

Financira se dobrovoljnim
priložima čitatelja.

Izdavač:

Socijalistička radnička partija
Hrvatske,
Pavla Hatza 14, 10 000 Zagreb

E-mail: srp@srp.hr
tel./fax: +385 (0)1 48 35 340
www.srp.hr

Glavni i odgovorni urednik:
Božidar Dugonjić

Redakcija:

Ranko Adorić, Boris Bogdanić,
Aleksandar Hrastović, Svetozar
Livada, Ivan Tićak, Dalibor Vidović

Žiro račun broj:

2360000-1101539336

“Socijalizam danas“ je glasilo Socijalističke radničke partije Hrvatske osnovane 25. listopada 1997. u Zagrebu. SRP okuplja ljude koji se u Hrvatskoj zalažu za demokratski socijalizam, kakav će se u 21. stoljeću neminovno rađati iz svjetskih i evropskih društvenih kretanja i promjena, pa utoliko neće zaobići ni Hrvatsku. Svoja programska opredjeljenja i praktičnu politiku SRP zasniva na pozitivnim dostignućima i iskustvima socijaldemokratskih, socijalističkih i komunističkih partija i pokreta u svijetu, a posebno na pozitivnim dostignućima radničkog, socijaldemokratskog i komunističkog pokreta u Hrvatskoj i bivšoj Jugoslaviji, te na težnjama i rezultatima u borbi za radničko i društveno samoupravljanje. SRP zastupa interese većine stanovništva koje sredstva za život stječe svojim fizičkim i umnim radom u poljoprivredi, industriji, školstvu, zdravstvu, znanosti, kulturi, upravi i drugim djelatnostima. SRP ima svoje mjesne, općinske, gradske i regionalne organizacije širom Hrvatske, a one djeluju putem svojih klubova i foruma. Omladinski dio SRP-a ima svoje posebno ime: Mladi socijalisti i uživa veliku autonomiju u stranci.

Uvodnik

Davor Rakić, Predsjednik Mladih socijalista SRP-a

Vrijeme pasivnosti je prošlo

Migracije i prirodni prirast stanovništva u posljednja tri desetljeća uglavnom uvećavaju staračku populaciju u Hrvatskoj, uz opadanje prosječne reproduktivne i radne dobi. Ipak, nezaposlenost stalno raste. Kako? Usprkos padu broja stanovnika, priljev ljudi u urbane sredine se povećao, ostavivši uglavnom periferna poljoprivredna područja nenaseljenima. Stalno opadanje prihoda tzv. malih obiteljskih gospodarstava još je jedan razlog iako neki pokušavaju pobjeći od nezaposlenosti povratkom na selo. Drugi je razlog taj što su novostvoreni kapitalisti, ali i država, shvatili da je lakše, brže i unosnije špekulirati kapitalom nego ulagati u proizvodnju. U razvijenim privredama velike su tvornice kičma privrede, pogotovo kad je riječ o zapošljavanju. Naime, koliko god se pjevali hvalospjevi malim i srednjim poduzećima, ona nisu u stanju ozbiljno investirati u znanstvena istraživanja ili proizvesti veliku količinu visokotehnoloških proizvoda (npr. samo tri kompanije na svijetu dizajniraju komercijalne mikroprocesore) i tako stvoriti višak vrijednosti koji bi mogao generirati rast i razvoj. To je dovelo do masovne deindustrijalizacije na način da je bilo unosnije otpustiti radnike, prodati strojeve i na kraju špekulirati sa zemljištem. Na taj su način novonastali kapitalisti u vrlo kratkom roku mogli ostvariti profit, bez „zamaranja“ s investicijskim projektima, radnicima i sindikatima, te na kraju s konkurencijom. Sve je to dovelo do masivnog otpuštanja radnika proizvodnih zanimanja i općenito pada potražnje za njima. Istodobno je narastao nisko-productivni uslužni sektor (koji zapravo kroz uvoz transferira domaću štednju vani), te građevinski sektor u koji se slio špekulativni kapital u nadi da će cijene i potražnja za nekretninama (vječno) rasti. S ekonomskom krizom potražnja za nekretninama je pala, a ni prirast stanovništva ni njegov nagriženi dohodak neće je spasiti. Dakle, rješenje problema nezaposlenosti ne nazire se tako skoro. Činjenica je da imamo velik broj mladih, dobro obrazovanih ljudi koji nakon napornog i sve skupljeg obrazovanja ne nalaze zadovoljavajući posao, a i kad ga nađu, za nj dobivaju malo ili ništa, dok je rad na crno najnormalnija pojava. Korupcija, eutanazija javnih usluga i povećanje kriminala uzroci su sve većeg nezadovoljstva radnika koji se nalaze u „slijepoj ulici“ u kojoj se gubi nada u planove i programe elita. Pozicija SRP-a mora biti jasna: ova vladajuća klasa, ideologija i politika vode prema jednom historijskom raskrižju: na jednoj strani je kapitalistička diktatura, a na drugoj socijalizam. To omladini daje mogućnost da prekine politiku koja joj oduzima budućnost i guši svaku inicijativu. Politiku vladajuće klase koja je sputava i zastrašuje prijetnjama otkazom, otežava školovanje, onemogućava roditeljstvo i neprestano osiromašuje, treba prekinuti i zamijeniti emancipirajućom politikom. Omladina, kao najnapredniji i najosviješteniji dio društva, mora odlučno preuzeti odgovornost za vlastitu budućnost. Vrijeme je djelovanja!

Pogledi s ljevice

Belinska revolucija, januara 1919.

Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht: njihova smrt značila je kraj nade u pobjedu svjetske revolucije

Piše: Jasna Tkalec

U januaru mjesecu 1919. godine oteti su, podvrgnuti torturi i mučki ubijeni osnivači Komunističke partije Njemačke i vođe pobune Saveza Spartakista, **Karl Liebknecht** i **Rosa Luxemburg**. Izvršioc zločina bili su *Freikorpsi* i vojni streljački odredi, a okrutna ubojstva izvršena su po nalogu socijaldemokratske vlade na čelu sa **Friedrichim Ebertom**. Tijelo Rose Luxemburg bačeno je u kanal rijeke toliko iskasapljeno da ni kasnije, po pronalazanju, nikad nije točno utvrđeno radi li se o autentičnim ostacima, čak ni kad su svečano sahranjeni i kad je žrtvama podignut spomenik. Ova mračna januarska katastrofa imala je tragične posljedice po historiju ne samo međunarodnog radničkog pokreta nego i po cijelu svjetsku historiju i na neki neizravan način ona je daleki uzrok teških dana koje i danas proživljavamo.

Lenjin i boljševici, kad su u jeku rata podigli Oktobarsku revoluciju, nisu ni jednog časa sumnjali da će se dići cijeli svjetski proletarijat i da će revolucija biti svjetska. Samo kao svjetska revolucija ona je imala nade u uspjeh. To su pokazivali mnogi znaci, jer je do pobuna došlo svugdje od Kube i Španjolske i od Meksika do Austro-Ugarske. Svuda su se u bazi stvarali savjeti vojnika, radnika i seljaka i narod se odlučno bunio protiv krvave kasapnice Prvog svjetskog rata, bezdušnog izrabljivanja i mučnog života. U našim krajevima došlo je do ustanka mornara u Boki Kotorskoj, koji je ugušen u krvi strijeljanjem mornarskih vođa. Zemlja koja je bila najbliža Rusiji i s čijim su vođama ruski boljševici (pa i menjševici i socijalisti revolucionari) imali najprisnije veze, koja je bila industrijski razvijena i politički organizirana, a čija je radnička klasa bila teško pogođena ratnim gubicima, bila je Njemačka.

I zaista, topovi s krstarice „Aurora“ i pad Zimskog dvorca snažno su odjeknuli čitavom Njemačkom. Rat je naglo završen u novembru 1918. na zapadnom frontu, u Francuskoj, budući da je u Njemačkoj došlo do revolucije. Primirje je sklopljeno u željezničkom vagonu u Compiègneu, jer usprkos velikim gubicima Nijemci vojno nisu bili sasvim poraženi. To će izazvati osjećaj povrijeđenosti, u ponižavajuće teškim uvjetima

Versailleskog mira, koji će zemlju baciti na koljena i kazniti je kao agresora, dok se masama u Njemačkoj činilo netočnim i jedno i drugo, a ujedno su doživjele kao veliku nepravdu oduzimanje prostranih pokrajina na istoku i na zapadu. Sve to bit će uzrokom druge, još veće i još krvavije katastrofe: izbijanjem 2. svjetskog rata. No u novembru i decembru 1918. godine, nakon što je rat prekinut, a car poslan u umobolnicu, cijela se zemlja zatalasala pod crvenim revolucionarnim valom. Od sjevera do juga zemlje planule su bune. Prvo pobune mornara i vojnika u Kielu, pa u Berlinu i u Münchenu. Plamen je bio velik, ali kratkotrajan.

Njemačka je bila druga po redu zemlja u kojoj su revolucionarni mornari zavijorili zastavu sovjeta duž cijele zemlje i u kojoj je izvršni komitet berlinskih radnika i vojnika imenovao socijalističku vladu u zemlji. Na trenutak se učinilo da su se ruska Februarska i Oktobarska revolucija slile u jednu u toj zemlji, jer čim je imperator abdicirao, izgledalo je da je stvarna vlast u prijestolnici smjesta prešla u ruke najradikalnijih socijalista. Nažalost radilo se o iluziji, koju je izazvala trenutna, ali potpuna paraliza dotadašnje vojske i državnog aparata, dotučenih dotad najstrašnijim dvostrukim slovom kao i izbijanjem revolucije.

Historija nosi iznenadne bljeskove, kad revolucionarni plamen visoko sukne izazvavši skokove unaprijed, da bi potom pad bio još dublji. Ubrzo se prijašnji režim u republikanskom ruhu vratio na svoje staro mjesto i za njega socijalisti nisu više značili ozbiljnu opasnost, jer na izborima raspisanim smjesta nakon revolucije radikalno krilo socijalista nije dobilo većinu. Socijaldemokrati dobili su 38 posto glasova, dok su odcijepljeni revolucionarni socijalisti dobili svega 7,5 posto glasova. Još je manju prijetnju za njemačke kapitaliste predstavljala tek osnovana Komunistička partija, čiji su lideri smjesta ubijeni.

Boljševička nada u svjetsku revoluciju i u pobjedu revolucionarnih snaga u Njemačkoj ostajala je žilava usprkos pogibije Rose Luxemburg i Karla Liebknechta. Isto su takvo nepokolebljivo uvjerenje pokazali i njemački komunisti. U proljeće te nesretne 1919. godine, bila je i u Bavarskoj proklamirana Sovjetska republika, koja je ugušena ubojstvom njenog vođe, nakon čega se pobunio München, središte kulture i umjetnosti zemlje s tradicionalno jakom opozicijom. Revolucionarno talasanje u Evropi time nije još bilo završeno i davalo je i dalje nade boljševicima: Nakon Njemačke podigla se Mađarska, u kojoj je revolucija trajala od mjeseca marta do jula 1919. godine, ali i ona je bila poražena i izazvala veliki emigrantski val.

Poraz revolucija u Evropi ostavio je Rusiju, odnosno Sovjetski Savez izoliran i osamljen pa ga ni herojstvom

izvojevana pobjeda u građanskom ratu ni poraz strane intervencije neće uspjeti spasiti od zastranjivanja. Nikad ni **Marx** ni nitko drugi, tko je pasionirano slijedio nauk *Kapitala* i *Kounističkog Manifesta*, nije računao na pobjedu komune samo u jednoj zemlji i još tako užasno zaostaloj kao što je bila Rusija. Bila je to revo-lucija protiv *Kapitala*, kako ju je nazvao **Antonio Gramsci**, odnosno sve tragedije, svi neuspjesi i mrlje na crvenoj zastavi, sva sramoćenja revolucionarnog pokreta, koja su se dogodila u dvadesetom stoljeću, prouzročio je neuspjeh svjetske revolucije, a njen prvi tragični poraz bilo je obezglavljivanje revolucionara u Njemačkoj, slom Spartakovaca i ubojstva revolucionarnih vođa Liebknechta i Luxemburgove. Kažu da je i sam Lenjin toga bio itekako svjestan, a **Trocki** nikad nije prestao propovijedati i vidjeti pobjedu revolucije isključivo kao svjetski fenomen.

Makar i u jednoj jedinosti zemlji, Oktobarska revolucija, prva pobjeda u historiji najbjeđnijih nad kapitalom, obilježila je cijelo XX. stoljeće oslobođanjem od životnih muka i robovskog rada ugnjetavanih u vlastitoj zemlji te velikom nadom kojom je obasjala svijet i inspirirala porobljene kroz cijeli vijek. Zemlja sovjeta podnijela je lavovski dio u antifašističkoj borbi u II. svjetskom ratu, položivši za pobjedu nacifašizma dvadeset milijuna života svojih građana i omogućavala sve antiimperijalističke i antikolonijalne pokrete Trećeg svijeta, uz udoban položaj radničke klase na Zapadu, jer se svjetski kapitalizam bojao bastiona radničke pobjede, koji je, usprkos svemu, predstavljao SSSR.

Ipak, razilaženja u shvaćanju revolucije i njenih institucija između boljševika i njemačkih lijevih socijalista ispoljila su se veoma rano – u poznatoj polemici između Lenjina i Luxemburgove. Rosa Luxemburg bila je protiv diktature proletarijata u Lenjinovoj interpretaciji, protiv raspuštanja ustavotvorne skupštine i za striktno poštovanje prava zbora i dogovora kao i političkog organiziranja. Ona je bila za proširenje, a ne za sužavanje prava izbornih Francuskom revolucijom. Bez tih prava smatrala je da će radnička klasa biti sputana luđačkom košuljom i da je ukidanje demokracije i slobode parlamenta kobno i po samu radničku klasu. Ipak, čvrsto je stajala i ostajala na strani revolucije u burnim danima, koji su zahvatili Njemačku. Još i danas odjekuje i jednako je živ njen historijski poklič: „Revolucija ili barbarstvo!“¹⁾

Nažalost u Njemačkoj će konzervativne snage iznijeti pobjedu i 1919. i 1933. godine, a ta će pobjeda dovesti na svjetsku pozornicu barbarstvo. Dotad nezamisliva surovost te industrija rata i smrti krvlju će okupati svijet. Propast Spartakovaca bio je u neku ruku najava svih nadolazećih katastrofa dvadesetog stoljeća, njegovih ratova s nevidenim razaranjima, a indirektno i najava konačnog sloma Sovjetskog saveza, kao i današnje svjetske tragedije ljevice. Da je pobijedila revolucija u Njemačkoj, historija dvadesetog stoljeća poprimila bi sasvim drugi tok.

Koncepcije za koji se zalagali Spartakovci žive u ra-

dničkom pokretu i dan danas i predstavljaju ciljeve za koje se još uvijek vrijedi boriti. A ti su principi revolucionarna spontanost, demokracija koja polazi odozdo, iz baze, gdje se donose odluke u savjetima. Revolucionarna tijela i organi imaju se povinovati demokratski donesenim odlukama baze, a ne rezolucijama partijskog aparata. Jednaka je i važnost proleterskog internacionalizma, koji lokalne manjine pretvara u ogromnu većinu. Oni koji nemaju, oni izrabljivani jučer, kao i danas, predstavljaju nesumnjivu većinu. Veliku važnost treba pridavati svijesti klase rada, jer bez nje nema pobjede u klasnoj borbi. Spartakovci su se također opredijelili protiv privatnog vlasništva nad sredstvima za proizvodnju, a smatrali su svojim glavnim zadatkom borbu za mir, protiv imperijalističkog rata i gajili uvjerenje da opći štrajk svih radnika svijeta može dovesti do pobjede svjetske revolucije. Njihov je krajnji daleki cilj bilo ostvarenje komunističkog društva, a taj san završio je njihovom fizičkom likvidacijom i bacanjem u kanal njihovih posmrtnih ostataka. Tako je san o svjetskoj revoluciji završio jednog hladnog januarskog dana u Sprevi, a nad svijet se nadvila buduća nesreća neslućenih razmjera.

Rosa Luxemburg, čije ime i danas inspirira komuniste, revolucionare i autentične ljevičare širom svijeta, rođena je u poljskom gradiću Zamość 1871. kao peto dijete siromašne židovske porodice. Djevojčica se u školi isticala neobičnom umnošću i uspjela je, usprkos siromaštvu, studirati u Zürichu s cijelom plejadom ličnosti koje će odigrati važnu ulogu u radničkom pokretu, u revoluciji te u intelektualnim domašajima Evrope početkom dvadesetog stoljeća. Po završetku studija Luxemburg se bavila političkom agitacijom u Poljskoj, ali zbog progona mora pobjeći iz zemlje te je od 1907. do 1914. predavala u Berlinu političku ekonomiju. Kad je izbio rat čvrsto je stala na antiimperijalističke pozicije i organizira niz pacifističkih manifestacija, zbog čega je uhapšena po nalogu cara **Vilhelma II.** Iako je osuđena na robiju, iz zatvora izlazi 1916. godine i s Karlom Liebknechtom nastavlja politički rad. Pacifistička djelatnost Rose Luxemburg, Karla Liebknechta, **Clare Zetkin** i **Franza Mehringa** predstavlja uz glas **Jeana Jaurèsa** u Francuskoj, kojeg su morali ubiti da bi počeli rat, jedine svijetle trenutke u općem pomračenju razuma cijelih nacija, što je dovelo do sveopćeg pokolja u inte-

resu imperijalista i njihovih slugu.

Jaurès i Luxemburgova pozivali su na generalni štrajk protiv rata, što će ih oboje doći glave. Smrt Rose Luxemburg, osim sudbinskog gubitka za njemačku i poljsku revoluciju, značila je i gubitak izvanredne teoretičarke marksizma, koja je

vrlo rano uvidjela golemu žilavost kapitalizma, što je ovaj crpi od imperijalizmu, te nije predviđala, za razliku od Lenjina i boljševika, njegov skori i munjevit kraj. Ipak, argumentirano se i neštedimice obračunavala sa socijaldemokratskim revizionizmom **Bernsteina**, a uz naglašeno nepristajanje na privatno vlasništvo, ima historijsku zaslugu što nikad nije posumnjala da je jedina alternativa socijalizmu barbarstvo. Kao poljska Židovka zazirala je od nacionalističkih pokreta pa je čak izrazila sumnju i u lenjinistički princip samoopredjeljenja naroda, dijelom jer je doživjela krvavi uspon poljskog nacionalizma, a dijelom jer je smatrala da treba u svakom slučaju dati prednost klasnoj borbi i internacionalizmu. Iza tragedije te rijetke žene ostala su pisma iz zatvora, djela *Kapital i njegova akumulacija* te *Revolucija u Rusiji*, polemika s Lenjinom i mnogobrojni napisi, inspirativni i uvijek aktualni, pravi rudnik misli i stavova, a svakako da svojevrsni kuriozitet predstavlja i činjenica što ju je dao ubiti njen vlastiti učenik, predsjednik socijaldemokratske vlade, Ebert.

Suosnivač Spartakovaca ubijen zajedno s Rosom, Karl Liebkecht, bio je sin osnivača Njemačke socijaldemokratske partije, **Wilhelma Liebkechta** iz Leipziga. Pošto je završio pravo i političku ekonomiju te doktorirao, otvorio je s bratom **Theodorom** advokatsku kancelariju u kojoj je branio osuđivane socijaliste. Kao član socijaldemokratske partije bio je predsjednik Socijalističke Internacionale, a zbog djela *Militarizam i antimilitarizam* prvi put je uhapšen 1910. Potom postaje zastupnik *Reihstaga*, a 1914. osnovao je s **Franzom Mehrigom**, Klarom Zetkin, **Paulom Levijem** te **Leom Jogichesom** Savez Spartakovaca. Uskoro je uhapšen i upućen na front. Oslobođen zbog bolesti ponovo je uhapšen 1916. i osuđen za veleizdaju. Po izbijanju revolucionarnog pokreta u Berlinu 1918. pušten je iz zatvora i nastavio je revolucionarni rad. Ekspresionistički pisac **Döblin** po svetio je najljepše stranice

svog djela liku narodnog vođe i Liebkechtovim riječima na pogrebu žrtava revolucije 1918. Spartakovci izdaju novine „Crvena zastava“, a u novembru 1918. Liebkecht proglašava *Slobodnu socijalističku Republiku* s balkona Berlinskog dvorca, svega dva sata nakon što je **Philipp Schleidemann** proglasio *Njemačku Republiku* s balkona Reichstaga 31. decembra 1918. Prvog januara osnovana je Komunistička partija Njemačke. Dana 6. januara Spartakovci su u Berlinu podigli ustanak na čelu kojeg su bili Karl Liebkecht, Klara Zetkin, Rosa Luxemburg i Leo Jogiches. Ustanak nije uspio - vojska ga je okrutno ugušila, bilo je mnogo žrtava. Luxemburgova i Liebkecht oteti su 13. januara, a ubijeni vjerojatno 15-tog i bačeni u kanal rijeke Spree. Tog hladnog siječnja nisu samo prestala kucati dva revolucionarna srca njemačkog naroda. Uništena su i dva sjajna uma, koja su umjela razumjeti i predvidjeti historiju.

1) Naime taj je citat Luxemburg napisala parafrazirajući **Engelsa** („Porijeklo porodice i privatnog vlasništva...“) u kojem, mislim, Engels pak citira nekog antropologa, čini mi se **Morgana**, koji govori o ljudskom razvitku od barbarstva do civilizacije. Rosa piše tekst zgranuta razaranjima i ludilom Prvog svjetskog rata i on u originalu glasi ovako: „Još jedan takav svjetski rat i izgledi socijalizma bit će pokopani pod ruševinama što ih je nagomilalo imperijalističko barbarstvo. To je više od opakog razaranja Lavova i rušenja katedrale u Reimsu. To nije atentat na građansku kulturu prošlosti nego na socijalističku kulturu budućnosti, smrtni udarac onoj sili što u svojem krilu nosi budućnost čovječanstva i koja jedina može dragocijena blaga prošlosti prenijeti u jedno bolje društvo.“ (Rosa Luxemburg, *Izabrani spisi*, Naprijed, Zagreb, 1974.). Citira se obično skraćeno („Revolucija ili barbarstvo!“, odnosno „Socijalizam ili barbarstvo!“). Luxemburg spominje socijalizam, ali je jasno da sila na koju aludira jeste revolucija.

Lijeva misao u političkoj praksi danas

Piše: dr. Saša Blagus

Već je **Marx**, inspiriran **Hegelom**, razotkrio samu bit (profit i superprofit po svaku cijenu) produkcije i reprodukcije cjelokupnog čovjekovog života na osnovama kapitalističkog ekonomskog i društvenog sistema, koji je danas postao globalan. Unatoč ponešto drugačije pojavnosti, kapitalizam je i danas društvo sistematskog izrabljivanja. Stvara se svjetski imperij na principu globalnog nasilja. Što se više govori o slobodi i demokraciji, o ljudskim pravima, sve veći broj ljudi, naroda i država postaje neslobodniji, a moć korporacija nameće cijelom svijetu modele reprodukcije, načina života, vjere, kulture, politike, ekonomije i prava.

Refleksija na naše domaće prilike je evidentna u vidu vrlo konkretnih i teških posljedica za život hrvatskih građana. Tim više me je osupnula izjava jednog sugovornika: „Ja nisam radikal – ja sam humanista“. Rijetko bi tko u toj izjavi prepoznao uzrok tragedije lijevog filozofsko-političkog diskursa u nas i u svijetu. Čak bi i mnogi lijevi mislilac današnjeg vremena ukoliko nije potpuno domislio značenje Marxova pojma ra-

dikalne i bespoštedne kritike svega postojećeg lako podlegao izazovu odricanja od radikalnog, a sve zbog pogrešnog shvaćanja pojma radikalne kritike i odnosa radikalnog i humanog. Lijeva misao bi danas trebala voditi odlučnu borbu protiv takvih opasnih tendencija. Spomenuta izjava ne samo da reflektira uzroke neuspjeha lijevice, nego i razlog zbog kojeg lijevica vjerojatno ni u doglednoj budućnosti neće biti u mogućnosti pokrenuti obespravljene proletere. Zbog toga se nameće ultimativan zahtjev maksimaliziranja napora za samoosvješćenjem lijevice. I sama bit retrogradnog prevrata '90-te je u posvemašnjem odricanju od principa radikalne kritičke misli u ranijem razdoblju. U pojmu radikalne kritike sadržan je i princip radikalne samokritike, no bez one, često naglašavane, ideološke crte, kojom se negira sam princip samokritike, odnosno kritike. Taj se proces ideologiziranja, ubrzo nakon političko-socijalne revolucije provedene u NOB-u, poput kanceroznih metastaza proširio jugoslavenskim političkim miljeom i na kraju postao grobarom revolucije same. Jedan od ključnih momenata takvog razvoja bio je u kritički neosmišljenoj paroli: *Tvornice radnicima!*, koja je zapravo morala glasiti: *Sva vlast proleterima!* Upravo ta razlika jest raskršće na kojem je skrenuto s autentičnog Marxovog traga, što je imalo poznate i još uvijek nesagledive posljedice u vidu kontrarevolucionarnog prevrata.

Stav „*Ja nisam radikal – ja sam humanista*“ mogao bi postati uzrokom još veće tragedije, jer će lijevica, takvim i sličnim parolašenjem, i sama pridonijeti samoskrivljenom samoukinuću. Međutim, riječ je i o gušenju samog temelja mogućnosti da svijet postane bitno drugačiji (a to će reći bitno bolji) nego što već jest, a u kojem bi čovjek bio više čovjek nego što već jest. Mo-

gućnost, naime postaje moguća, a budućnost sadašnja, tek onda kad čovjek kao slobodna i stvaralačka ličnost-subjekt na djelu pokaže i dokaže smisao i svrhu svoga života, to jest, da u svjesnom naporu, u borbi i zajednici s drugim ljudima nađe hrabrosti da ponese jedan dio onoga što još nije, a može i treba da bude. Stvar je i gora, jer se proces razgrađivanja bitne čovjekove odrednice - slobode ne bi nužno zaustavio na konzervaciji svijeta kakav je danas, već bi imao kulminirati u dovršenju posvemašnje barbarizacije civilizacije. U tom smislu treba shvatiti veliku misao **Rose Luxemburg**: „*Socijalizam ili barbarstvo*“.

Izjava mog sugovornika je jako simptomatična jer implicira vrijednosni sud u kojem pojam radikalnog dobija negativnu konotaciju. Naime, dva pojma: radikalnost i humanizam, eksplicite su stavljani u odnos sukoba. Nažalost, to danas nije rijetkost, jer se potpuno nekritički, pojam radikalnog krivotvori, umjetnim nametanjem tobožnjeg sinonima u vidu – ekstremizma. No onda nije neobično kad se lijeva radikalnost anatemizira i pogrešno povezuje s pojavama kao što su bili **Pol Potov** režim u Kambodži, ili pak **Staljinov** režim, na primjer, premda te pojave s ljevicom na tragu Marxa, nemaju nikave veze. Danas se takozvana (ili još bolje samozvana) lijevica (koja to više i nije – no ipak se i dalje „šverca“ pod tim imenom), očajnički upinje ne bi li nadmašila i samu desnicu u sotoniziranju lijeve radikalne misli. Zaista graniči s mazohizmom kad se čak i na „pravoj“ lijevici danas može naići na vrijednosno negiranje lijeve radikalne misli, odnosno kritike, pa se onda lijevi radikalizam voli tretirati kao modernom svijetu neprimjerena, odnosno nedemokratska pojava.

Historijski trenutak u svijetu i Hrvatskoj nužno zahtijeva djelovanje inspirano duhom marksizma, jer je taj duh, kao nasljednik prosvjetiteljskog duha, ugrađen u same temelje svijeta. A ono najvrednije u tom duhu jest emancipatorsko-utopijska afirmacija na principima radikalne kritike, kao i spremnost na vlastitu samokritiku. Time se osigurava odaganje svake dogmatike i mesijanske eshatologije, a osigurava „proizvođenje događaja“ i novih oblika djelovanja. Djelovanje mora biti emancipatorsko-oslobodilačko, jer je to jedina mogućnost izlaska iz zone izvanpovijesnog događanja. Svaka lijeva politička partija kojoj bi se htjelo ponijeti breme borbe za slobodu i emancipaciju imala bi se bazirati upravo na radikalnoj i bespoštednoj kritici i stvaralačkoj destrukciji svega postojećeg. To je povijesno nezaobilazni preduvjet i aktivni nosilac ozbiljenja socijalističke/komunističke zajednice slobodnih ljudi, a marksizam je revolucionarna, radikalno-kritička misao današnjice.

Takvu lijevu političku partiju čije bi djelovanje bilo zasnovano na Marxovoj filozofijskoj misli kao mišljenju revolucije, kao i na filozofijskoj misli svih onih filozofa koji su mislili na tragu Marxa, a nadasve i posebno na mislima filozofa *praksisovskog* kruga u Republici Hrvatskoj tek treba stvoriti. Iskustvo dugog perioda mukotrpnog i neuspješnog nastajanja organizi-

ranog lijevog pokreta, odnosno istinski lijeve političke partije u Hrvatskoj ukazuje na nužnost radikalne promjene pristupa problemu. Pokazalo se je naime, da je nepostojanje jedinstvene filozofijske baze i utopijske vizije demontiralo jedino, ali moćno oružje, koje proletarijat ima – radikalnu i bespoštednu kritiku svega postojećeg. Štoviše, izvjesno formaliziranje frakcija (socijalisti, socijaldemokrati, kršćanski socijalisti, komunisti, zelena ljevica), impliciralo je unutrašnje sukobe sa dalekosežnim posljedicama po razvoj i snagu lijevog pokreta. Moramo biti svjesni prevladavajućeg bilo stvarnog, bilo kalkulantskog straha od radikalnog, kao i poistovjećivanja radikalnog i ekstremnog. Danas je bijeg od radikalne kritike već kronična boljka lijevog pokreta, jer se kratkovidno perpetuira prakticiranje klišeiziranog „taktiziranja”, u jalovu pokušaju skidanja navodne ljage komunizma i popabirčenja par glasova više na izborima. Na djelu je dodvoravanje doksi liberalno-demokratskog fundamentalizma pervertiranog u socijaldarvinizam kao konačno pronađenom „optimalnom” režimu društva.

Premda se ne smije omalovažiti uloga socijaldemokracije u prošlosti radničkog pokreta, ipak treba naglasiti da ona nikada nije imala za cilj iskoračenje s onu stranu horizonta kapital odnosa, već je težila samo ublažavanju ekonomske eksploatacije i poboljšanju životnog standarda proletera, u čemu je imala i uspjeha. Cijena je bila internalizacija (prihvatanje na unutrašnjem, mentalnom planu) kapital odnosa s teškim posljedicama po radnički pokret u smislu pacifikacije i stvaranja lažne slike partnerstva rada i kapitala. Zadnjih nekoliko desetaka godina socijaldemokracija odstupa i od tako ograničenog programa i stavlja se faktički na stranu kapitala, te svugdje gdje je na vlasti, brutalno nastupa protiv interesa proletarijata.

Lijevu političku scenu Hrvatske karakterizira *samoskrivljeni pristanak* na *reformističko* djelovanje u horizontu privatnog vlasništva i kapital odnosa, bez htijenja za iskorakom i *korjenitom promjenom*. Na djelu je eliminiranje svake revolucionarnosti, odustanje od klasno-emancipatorskog principa i svođenje djelovanja ljevice na principe takozvane „političke korektnosti” u okviru zadanih pravila igre. Scenario bi, međutim, morao biti upravo dijametralno suprotan: sadašnji poredak bi trebalo naglavce (to jest revolucionarno) promijeniti.

Onaj dio ljevice koji je iole medijski eksponiran, opterećen je već potpuno potrošenom socijaldemokracijom, a faktički je čak i ispod nje. U prošlom su se predizbornom periodu s jedne strane formirale neprincipijelne koalicije u kojima su učestvovala i stranke nedefinirane ili čak i desne orijentacije, a s druge pak je strane pokušavano neprincipijelno ujedinjavanje sitnih šarolikih strančica među kojima su bile i neke, koje su po svojoj orijentaciji bile u centru ili čak desno od centra. I jedni i drugi su se predstavljali kao jedina aute-ntična ljevica. Glavni im je cilj bio: sakupiti na izborima bar

toliko glasova, da se provuku u Sabor. Što će i kako u Saboru raditi – to oni nisu znali. Sve te pseudo-ljeve partije, nisu imale i nemaju nikavu filozofijsku osnovu, nikavu emancipatorsko-utopijsku viziju i kao takve mogu se kretati samo u horizontu Hrvatske i svijeta kakvi oni jesu bez ikakve mogućnosti iskoraka u bitno drugačiji, to jest čovjekov svijet.

Što se tiče SDP-a on u očima široke javnosti figurira kao stranka ljevice. Nastala iz bivšeg SKH, uskoro se nakon 1990. odriče Marxa i kreće takozvanim „trećim putem”. Danas je SDP pozicioniran desnije od lijevog centra i štiti interese kapitala, a radnika se sjeti uglavnom u doba parlamentarnih izbora. Nažalost, i velikidio bivših članova SKH i antifašističkih boraca još uvijek u SDP-u vidi partiju kontinuiteta i nastavljača politike SKH, ali u novim uvjetima. Radi se o čisto psihološkom momentu, koji je, vjerojatno, razlogom dosadašnjeg uspjeha SDP-a usprkos činjenici što ta stranka više nema nikakve značajke ljevice.

Biraj: obitelj ili karijera!

Piše: Ivan Tićak

Mnogim je ženama vrhunac života kada postanu majke, a u Hrvatskoj rođenjem djeteta dobiju – otkaz! I sám znam za neke takve slučajeve koji su se dogodili meni bliskim osobama, čija imena radi njihove zaštite neću navoditi. Takvo bezobzirno kršenje ljudskih prava ne bi smjelo niti postojati, a žene u Hrvatskoj ne samo da su suočene s takvim kršenjem, već ih poslodavci počinju tretirati kao građane drugog reda. Nažalost, u današnjem kapitalizmu koji vlada u Hrvatskoj, majčinstvo postaje nepoželjna pojava prilikom zapošljavanja žena.

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, žene koje su imale određenih neugodnosti na poslu nakon objave trudnoće, njih 68 posto, navode da su se susretale sa sljedećim problemima: neumjesnim komentarima od strane šefa (23 posto), prijetnjama otkazom (18 posto), gubitkom povlastica (23 posto) i degradacijom (18 posto). Većina ispitanih žena je, prije odlaska na porodiljni, radilo u određenoj tvrtki preko dvije godine (57 posto), godinu dana do dvije godine (33 posto), šest mjeseci do godinu dana njih pet posto i manje od šest mjeseci također pet posto. Porodiljni dopust uglavnom su koristile u trajanju od šest mjeseci do godinu dana (82 posto), dulje od godinu dana 14 posto žena, a kraće od šest mjeseci njih čak četiri posto. Majke koje su bile na porodiljnom dopustu kraće od godinu dana kao razloge navode ili vlastitu odluku o ranijem povratku na posao (52 posto) ili pritisak nadređenih (48 posto). S obzirom na to da majke u Hrvatskoj do šest mjeseci nakon poroda dobivaju punu plaću, odnosno maksimalnih 4.250 kuna porodiljne naknade, a nakon toga skoro duplo manje, 2.500 kuna, ne čudi podatak o svojevolumnom ranijem povratku na posao. Porodiljna na-

knada prvih šest mjeseci povoljna je za majke koje su prije poroda imale plaću u visini te naknade. Žene koje su prije roditeljnog dopusta imale nadprosječne plaće zakinite su i najčešće se vraćaju na posao već nakon šest mjeseci, ako ne i prije. Dulje ostaju samo ako i suprug ima nadprosječnu plaću pa na taj način pokriju „rupu“ u kućnom budžetu. A rupa ima sve više, a bez posla ili s gubitkom posla, situacija tih žena se višestruko pogoršava, što bi se moglo jednako vrednovati kao da su poslodavci oduzeli pravo na život majci i njenom djetetu!

Kada su u pitanju majke koje su na porodiljnom bile kraće od godinu dana, bitno je napomenuti da ih je samo 14 posto iskoristilo zakonsku mogućnost rada napola radnog vremena što se može objasniti nepoznavanjem zakona, odnosno neinformiranošću. Niti očevi ne koriste svoje pravo na porodiljni dopust, tako ih je samo 10 posto odlučilo privremeno zamijeniti ulogu s majkom djeteta. Zabrinjava podatak da čak 55 posto majki tijekom porodiljnog dopusta nisu primale regres, božićnicu i slična dodatna primanja koje su njihove kolege redovno dobivale, a 40 posto ih navodi da su imale ili još uvijek imaju probleme na poslu kada koriste bolovanje zbog bolesti djeteta. Dvadeset i devet posto ispitanica navelo je da im je po povratku na radno mjesto, u roku manjem od dva mjeseca, promijenjen status, odnosno odgovornost radnog mjesta,

„We Can Do It!“ – „Mi to možemo!“, poster **J. Howarda Millera** iz 2. svjetskog rata kojim je bodrio žene kada su preuzimale poslove muškaraca koji su bili mobilizirani, a u svrhu rada za ratnu industriju. Kasnije se žena na slici naziva i „**Rosie the Riveter**“, popularna feministička ikona u SAD-u. Međutim, koliko je kapitalizam uključiv za žene kada nisu korištene za ratnu industriju i u zamjenu za manjak muške radne snage?

navedeni postotci samo statistika („Statistika“? Čitajući te podatke, ja imam pred očima žene i obitelji koje poznajem, a mogu samo i zamisliti brojne druge sluča-

jeve koji se nažalost „uklapaju“ u sliku takve Hrvatske). Mnogi ljudi će i dalje smatrati da se ništa ne može učiniti, drugi, pak, da se ne može nikako ni utjecati. Nažalost, spolna diskriminacija još uvijek je izrazito uočljiva. Majke su nepoželjna radna snaga zbog mogućih čestih bolovanja, mlađe žene zbog činjenice da bi uskoro mogle postati majke, a starije žene jer jednostavno više nisu mlade. To je jedan začarani krug koji moramo prekinuti, a to možemo učiniti samo ako omogućimo jednakost žena u šansama za dobivanje posla te ravnopravno sudjelovanje u radu i napredovanje u skladu s radnim doprinosom.

Cijeđenje profita po svaku cijenu to nikada neće osigurati i što prije raskinemo s tom iluzijom, to bolje. Samo se primitivci još podsmjehuju starijim konobaricama ili stjuardesama (u firmama koje će pospradno zvati „socijalističkima“). Gotovo se svakodnevno uvjetiti u sferi ekonomije i socijale za žene pogoršavaju. Posljednja mirovinska reforma dovela je posebno žene u daleko gori položaj (ali, naravno, ne i žene - saborske zastupnice, koje su izuzete iz tog zakona!), one u radnom odnosu su u pravilu sve lošije plaćene za iste poslove od svojih muških kolega (iako je situacija još uvijek po tom pitanju nešto bolja u odnosu na neke zapadne zemlje, što se također može pripisati famoznom „komunističkom nasljeđu“ na ovim prostorima). Uostalom, nedavno smo čitali u medijima i kako je jedan trgovački lanac otpustio prodavačice i tražio od njih da potpišu izjavu u kojoj se kaže da su bile lijene (sjetio sam se i jednog starijeg slučaja gdje je jedan poslodavac tražio od svojih radnica da u vrijeme menstruacije nose traku oko ruke kako bi se na nadzornim kamerama jasno razlikovalo koje od njih „doista trebaju češće odlaziti do toaleta“)! Nažalost, danas, u novom političkom poretku, s „upaljenim svjetlom“, jer je bivši sistem bio „mračan“, svaka ovakva tema postaje i ostaje samo tema i mrtvo slovo na papiru. A što kaže zakon? Zakon o radu izrijeком propisuje da za vrijeme trudnoće, korištenja roditeljnog dopusta, korištenja prava na rad u skraćenom radnom vremenu roditelja odnosno posvojitelja, korištenja posvojiteljskog dopusta i dopusta za njegu djeteta s težim smetnjama u razvoju te petnaest dana po prestanku trudnoće odnosno prestanka korištenja tih prava poslodavac ne može otkazati radnici odnosno osobi koja se koristi nekim od tih prava. Svaki takav otkaz je ništavan ako je poslodavac na dan davanja otkaza bio upoznat s postojanjem neke od pobrojanih okolnosti ili ako ga radnica/radnik o tome upoznaju u roku od petnaest dana po primitku otkaza te o tome dostave potvrdu ovlaštenog liječnika.

Ja nisam žena, ali želim i karijeru i obitelj, a tu opciju (ravnopravnost među spolovima, pravo na obitelj i radni odnos) može pružiti samo socijalizam! Dakle, i u slučaju spolne diskriminacije, problem je opći: neljudski karakter sustava koji oblikuje naše živote. *Civitas viri sunt, non moenia!* – Država, to su ljudi, a ne zidovi!

Nije vam to samoupravljanje! (I nije - ovo je ropsko izrabljivanje!)

Piše: GiM

Listajući stranice interneta naišao sam na izlaganje govornika na konferenciji „Nacionalni indeks sreće“, gdje je fokus diskusije usmjeren na participaciju na poslu kojom Hrvati nisu zadovoljni, te da je vrijednost participacije radnika menadžerima još uvijek nepoznanica, a da im je problem reorganizacije moći branjen pred radnicima u pravilu riječima „nije vam to samoupravljanje“.

Na tom izlaganju **prof. Vojmir Franičević** ističe deficit upravljačke sposobnosti u hrvatskim poduzećima; da se pristup restrukturiranju u krizi dominantno odvijao putem rezanja troškova rada, te se pita kako u javnom procesu ili u upravljačkom procesu osvijestiti pitanje participacije.

Prof. Žarko Puhovski navodi da participacija radnika slijedi uvijek iz obilja; obilja moći u revoluciji i obilja dobra u razvijenom kapitalizmu. Napominje da je ideologija devedesetih na ovim prostorima samoupravljanje vidjela kao srbokomunističku izmišljotinu pa je to i javnosti i privatnosti ostalo duboko u kostima. Nudi obrazovanje menadžera napominjući da je u bivšem sistemu bio teroriziran ideologiziranom ekonomikom udruženog rada umjesto da se uči matematika. Sada se prešlo u drugi ekstrem pa se uči matematika, ali se o ekonomskoj demokraciji gotovo uopće ne govori. Navodi problem smanjenja vremena koje se troši na rad; primjedbe radnika što treba promijeniti u njihovim kompanijama ili poduzećima - frustrirani su jer ih se ne čuje, a da im se prijedlozi uzimaju u razmatranje, stvarala bi se atmosfera diobe odgovornosti, upućujući menadžere na **Edvarda Kardelja** koji je shvatio bitan odnos - da partija koja drži vlast u rukama može mirno prepustiti organima odlučivanje. To može biti demagogija, manipulacija, ali stvara osjećaj „da me se pita“ (radnika). Taj osjećaj motivira ljude; ima usporediv socijalni smisao - svaka osoba, barem prividno, odlučuje sama...

U pravu je prof. Vojmir Franičević kad ga brine deficit upravljačke sposobnosti u hrvatskim poduzećima. To nije nepoznanica. Prisjetimo se devedesete godine i promjene sistema. HDZ je izbore dobio na obećanju da će radnici imati plaću od 3.000 DEM; da će dobiti dionice u poduzećima; da će u zemlju odmah ući 120 milijardi USD kapitala; da ćemo u Evropu 1992. godine kao sa-mostalna neovisna država Hrvatska.

Dolaskom na vlast zaboravio je na obećanu samostalnost i odmah ponudio državu u sastav SAD-a kao 51. državu (odrekao se samostalnosti koju je izborio i ne pitajući narod to ponudio - očito svjestan da vladati ne zna). Ukinuo je radničko samoupravljanje, uveo u poduzeća Nadzorne odbore sastavljene isključivo od

podobnih, a ne stručnih osoba izvršio smjenu direktora i struke. Jedini uvjet za direktora (menadžera) bio je podobnost. Kod poluzatvorenog tržišnog sistema otvorio je tržište roba i kapitala, prepuštajući privredu na milost i nemilost nelojalnoj tržišnoj konkurenciji. Poduzeća su masovno stavljala ključ u bravu. Ušao je u pretvorbu društvenog vlasništva pretvorivši ga u državno, a potom u privatizaciju, i to u vremenu kad je zemlja bila u ratu. Zanimljivo je i osnovno pravilo kad je zemlja u ratu: radnici pod oružje, umirovljenici u tvornice, uvodi se 10-satni radni dan jer oni ne mogu stizati normu; tvornice se stavljaju u ratnu funkciju - proizvodnja oružja, hrane, obuće i odjeće; ne prodaju se, niti se privreda predaje u ruke 200 podobnih obitelji (čak ne i sposobnih), zanoseći se da država može funkcionirati od turizma i poljoprivrede. Takvi kadrovi morali su dovesti do ovog stanja. Niti znaju niti su u stanju da nauče (čast iznimkama). To dokazuje njihovo vođenje privrede ovih dvadeset godina (sad su se sjetili da u INI postave stručnjake u Nadzorni odbor - šta je s ostalom privredom, bivšom društvenom imovinom i državnim poduzećima? Zar to nije otvoreno priznanje da je Vlast nad privredom, društvenom imovinom i državnim poduzećima „Lijepa naša“ izvršila zločin? Zar se tek sada uvodi struka i to u ogleđni primjerak?

Foto: www.nacional.hr

„Duga ruka“ Hrvatske udruge poslodavaca – od Sabora do Pantovčaka

Prisjetimo se, u tom bivšem „mraku“ na vlast su revolucijom došli seljaci i radnici; iškolovali kadar i digli zemlju već do 1975. godine u srednje razvijenu zemlju Evrope. Taj sistem se i nakon dvadeset godina svaki dan ciljano blati, a preživljavamo od njegove stvorene imovine. Usporedbe radi da bi netko postao rukovodilac-direktor-menadžer morao je ispunjavati sljedeće kriterije: posjedovanje organizacijskih-upravljačkih sposobnosti, poštenje, stručnost, radno iskustvo, zdravlje i ugled – osoba od autoriteta. Uz to, za neka radna mjesta tražena je moralno-politička podobnost. Između ostalog i ti kriteriji su omogućili procvat privrede i društva. Za razliku od kriterija u onom sistemu, u ovom sistemu je portebna samo stranačka podobnost, ne čak ni moralna.

Ovaj kadar je i gradio i gradi svoju moć spram radnika kudeći njihovo – radničko – samoupravljanje; na otkazima i obespravljanjima, a svoje radne neuspjeh, nesposobnost vođenja poduzeća i njegove loše poslovne rezultate prenose na rezanje troškova rada.

Prof. Franičević pita se kako u javnom procesu ili u upravljačkom procesu osvijestiti pitanje participacije? -ističući to kao ozbiljan hrvatski problem. To je vrlo jednostavno. Hrvatska treba uvesti ono što je već bilo; što je dalo rezultate i što se upravo u Hrvatskoj dokazalo, jer je Hrvatsku iz nerazvijene agrarne zemlje diglo u srednje razvijenu evropsku zemlju; to je participacija u upravljanju onoga tko stvara novu vrijednost. Pravo da bira rukovodstvo koje će se nametnuti strukom i radom, a ne vlašću i strahom. Pravo na većinsko vlasništvo u poduzećima tom stvaraocu nove vrijednosti; pa makar se on zvao u tvornici radnik, a u PIK-u zemljoradnik. U 21. stoljeću konačno je došlo vrijeme da vlasnici kapitala shvate nužnost vrednovanja rada kao imovine. To je put iz katastrofe u koju smo dovedeni ali to je put i ostatku svijeta jer jedino pravednom raspodjelom se možemo spasiti od samouništenja.

Navodi prof. Žarka Puhovskog da participacija radnika uvijek slijedi iz obilja: obilja moći u revoluciji ili obilja dobara u razvijenom kapitalizmu; što je točno, ali je bitno tko, za koga, u koju svrhu, s kojim ciljem i za koga stavlja u funkciju participaciju. I posjednička (uvjetno rečeno kapitalistička) klasa i klasa proleterijata izražavaju isto ljudsko samootuđenje. No posjednička klasa je zadovoljna svojim položajem i osjeća se na njemu sigurnom, razlikuje samootuđenje kao vlastitu moć i stoga posjeduje u njemu privid ljudske egzistencije (participaciju zlorabi i koristi za uvećanje kapitala). Druga se klasa (proleterijat) osjeća uništenom tim samootuđenjem, vidi u njemu svoju nemoć i stvarnost neljudske egzistencije.

U kapitalizmu participacija je služila i služi eksploaterskoj klasi za uvećano stvaranje kapitala i dobiti pa i prve dionice niču u kriznom vremenu Fordove automobilske industrije - prodaje se dio vlasništva i upravljanja, ali se većinsko zadržava (u našem neo-nepoznatom kapitalizmu to nije slučaj). Naša vladajuća klasa rasprodaje sve i poklanja sve kako bi se održala na vlasti, „prodajući narodu državu pod domovinu“. Da se podsjetimo - država je točno omeđeni teritorij na kome vladajuća kasta provodi svoje interese uz pomoć policije, vojske i državne administracije. Domovina je samo jedna, bez obzira dali s njom vladao Hitler, Musolini, Pavelić, Tito, Tuđman, Mesić, Josipović ili ovaj put sa prodanom (ne okupacijom) opet stranac. Bitno je kakav je život koji vladar omogućuje narodu.

U socijalizmu participacija ima za cilj stvaranje uvećanog ostatka dohotka u privredi i njegovoj humanoju i pravičnoj raspodjeli, u dizanju ličnog i društvenog standarda društva (stanovi, plaće, bolnice, školstvo,

zdravstvo, ceste, elektrane, sport, rekreacija i dr.). Vodeća partija kojoj je glavni instrument socijalistička ideologija (na prvom mjestu je čovjek i obitelj), kombinacijom osnovnih ljudskih vrijednosti i društvene teorije omogućuje da se te vrijednosti ostvare.

Grafit na zagrebačkim ulicama

I prof. Puhovski nudi školovanje menadžera da uz sadašnju matematiku uče i ekonomsku demokraciju. U našem društvu nije problem samo u neznanju, već u nemoralnoj primjeni znanja, u mržnji svakoga tko „ne misli kao ja“. U mojoj ulici „Plinara“ mijenja cijevi i stavlja mi priključnu cijev za kuću manjeg profila; interveniram kod voditelja radova i dobivam odgovor da je to u redu; „ove cijevi većeg profila prije su komunjare krivo računale“ (nisam znao da je Pitagora bio komunist, ali vidim da je taj rukovodilac odškolovalan na lažnoj povijesti. On je jadan naučen (upućen) da mrzi čak i ono što mu je u potpunosti nepoznato). Očito matematika učena u zadnjih dvadeset godina ili je „krivo predavana - a egzaktna je nauka - ili su po krivim kriterijima izabrani učenici“ (a očito da jesu) jer „Lijepu našu“ i sve u njoj rasprodaše u besćenje. Prof. Puhovski ističe problem smanjenja vremena koje se troši na rad. Živio je zajedno samnom u „mraku“ i svjedok je toga vremena, da je to pitanje socijalističko uređenje izvrsno riješilo. Znamo da usavršavanjem tehnologije proizvodnje proizvodimo više proizvoda u jedinici vremena, što neminovno stvara višak radnika. Stoga se u bivšem socijalističkom sistemu išlo na smanjenje radnog vremena, vodeći računa o konkurentnoj cijeni proizvoda na tržištu, ali i o uposlenosti radnika (radni tjedan smanjen je na 40 sati s tendencijom na 36 sati). Osvrće se na 12-satno dnevno radno vrijeme, koje je istini za volju na ovim prostorima bilo prije dva stoljeća i na njegovo nedvojbeno smanjenje, što nije točno. Promjenom društveno političkog sistema uz lažna obećanja upravo se radnika postavilo u najamni radni odnos, obespravilo i vratilo na 10-satni, 12-satni pa i veći radni dan - ovisno kako kod kojeg gazde. 70 tisuća i više radi, a ne prima plaću (to je gore nego u robovlasničko doba, jer

vlasnik je barem hranio i odjevao roba). Rad je plaćen ispod svakog dostojanstva i velik dio radnika ne može živjeti od svoga rada, a ogroman broj ih prima tek zagarantiranu plaću i razliku na ruke, čime poslodavac izbjegava plaćenje doprinosa. Ovo ističem iz razloga jer kod traženja motivacije za rad treba izučiti i djelovanje faktora demotivacije.

Ukazivanje na frustraciju radnika jer ih menadžeri, rukovodioci ili vlasnici prilikom prijedloga kako da se popravi postojeće stanje u poduzeću, na radnom mjestu ušutkavaju riječima „nije vam to samoupravljanje“, razotkriva jad i nemoć radničke klase u ovom društvu; spoznaju šta je imao, što mu je oteto i kome je dato, prisjećajući se tih vremena kada je on smjenjivao te i takve, a ne oni njega. Jeli taj čovjek poniženo, ugnjeteno, napušteno i prezreno biće? Spoznao je taj radnik - Tuđmanov djelatnik, što je to najamni rad, kao i ropski i kmetski, da to predstavlja samo niži oblik predodređen da ustupi mjesto udruženom radu, koji se obavlja dobre volje, vedra duha i radosna srca. Na tog osvješćenog radnika uzaludna je primjena „kapitalističke participacije“. Tu gospodo možete primijeniti samo vašu menadžersku reorganiziranu moć, čiji su rezultati naročito u privredi vidljivi.

Tu je uzaludna Žarkova matematika, niti njegovo shvaćanje participacije kao ispraznog sadržaja koji nema nikakve vrijednosti, ali „eto može poslužiti“ (kapitalističkoj oligarhiji) kao privid vrijednosti, osjećaj da radnici nešto vrijede i da o nečemu odlučuju. On čeka dan kad se ovdje neće imati što jamiti pa će mu vlast svatko dobrovoljno prepustiti, a on nastaviti tamo gdje je zaustavljen.

Foto: www.dnevnik.hr

Ni kada se udruže, sindikati izvan matrice klasnog otpora i bez političkog instrumenta (radničke partije) ne mogu osigurati izjednačavanje rada i kapitala, a da ne govorimo o uvođenju samoupravljanja

Ukazuje prof. Puhovski na Edvarda Kardelja - da je shvatio da partija koja drži vlast u rukama može mirno prepustiti organima odlučivanje, ukazujući menadžerima da to shvate. To bi gospodin profesor trebao preporučiti Vladi Republike Hrvatske, a ne menadžerima.

Menadžeri moraju raditi po Zakonima koje propiše Vlada, a Vlada, želi li zemlju izvući iz kaosa u koji ju je dovela, mora prihvatiti participaciju sa spomenutim socijalističkim predznakom, a ne s onim na koji on aludira, krivo prikazujući odlučivanje u onom poretku. Zbor radnika nije odlučivao o raspodjeli stanova niti o plaćama radnika. Stanove je na osnovu pravilnika dodjeljivala stambena komisija, a plaće je na osnovu pravilnika o osobnim dohocima određivala komisija za osobne dohotke. Iste je potvrđivao radnički savjet donoseći konačnu odluku, a u slučaju daljnje žalbe radnika pravomoćnu odluku donosio je drugostepeni organ Suda Udruženog rada. U pravnim subjektima s manje od trideset radnika ulogu Radničkog Savjeta preuzimao je Zbor radnika.

Da zaključim. Za kapitaliste je radnička participacija bazično isprazan, ali manipulativan sadržaj – nema nikakve vrijednosti kao takva, ali može kod radnika stvoriti „privid“, tek osjećaj da nešto vrijede i da o nečemu odlučuju, „iluziju subjekta u poslovnom procesu“. Računajući na taj isključivo psihološki efekt, očekuje se da oni budu zadovoljniji, da se manje bune i da u konačnici budu produktivniji, tj. da kapitalisti osiguraju stabilan rast profita.

Za socijaliste radnička participacija, a da ne govorimo o punom radničkom samoupravljanju, ima stvarnu vrijednost, ona je realna poluga utjecaja kod radnika, bez imalo patetike ona otvara prostor procesima koji dokidaju hijerarhiju u poslovnoj organizaciji, čime radnici postaju stvarni subjekti odlučivanja. Samoupravljanje je društveni proces. U Jugoslaviji je otpočeo 1950. godine donošenjem zakona kojim se savjeti iz savjetodavnih tijela pretvaraju u upravljačka tijela. Radni kolektivi izabiru Radničke savjete koji postaju vrhovni organ za vođenje politike poduzeća. Radnički savjet izabire svoj upravni odbor čija je dužnost da se brine o svakodnevnoj provedbi politike savjeta. Stvarno izvršavanje direktiva i posao rutinske koordinacije djelatnosti poduzeća prepušteno je direktoru poduzeća, stručnim, tehničkim i administrativnim službama. Iako je samoupravljanje prošireno izvan granica radnog mjesta uvođenjem vijeća proizvođača, od lokalnih vlasti do savezne Skupštine, ipak je ono ostalo zatvoreno u radni kolektiv. Općine su ostale predstavnički organi integrirani u državni sustav odlučivanja i subordinirane višim organima državne vlasti.

Iako je samoupravljanje bilo uvedeno samo u privredi, dalo je izvrsne rezultate i zadivilo čitav svjetski proleterijat. Od agrarne nerazvijene razrušene poljoprivredne zemlje, u samo trideset godina zemlja je postala moćna industrijska ekonomija i srednje razvijena evropska zemlja, s jednom od najbržih stopa ekonomskog rasta u svijetu.

Jugoslavensko rješenje ne treba promatrati kao svršetak jednog procesa – nasilno zaustavljenog – već kao početak razvoja istinski samoupravnog društva, koje će svjetski proleterijat znati prepoznati.

Iz stranačkog života

Početak godine obilježen novim štrajkovima

Stvarnost zaziva SRP i program samoupravljanja

Piše: Branko Tan

Ova godina počela je nizom novih štrajkova, a kako se ekonomska kriza prolongira (što je posljedica urušene privredne i izgrađene političko-korupcijske strukture), za očekivati je da će se oni nastaviti, pa i biti učestaliji, ako ne dovedu i do žestokih socijalnih nemira u nekim sredinama. SRP već trinaest godina okuplja ljude koji su se opredijelili za alternativni razvoj društvenih i ekonomskih odnosa u Hrvatskoj, ali realnu potrebu za njom stvara tek danas u ozbiljnijoj mjeri sam kapital(izam). Sva naša nastojanja u ovom trenutku usmjerena su tako u političko artikuliranje interesa ugroženih, ali još uvijek ne(dovoljno) organiziranih, i svakako slabo klasno svijesnih, socijalnih skupina.

U siječnju smo, između ostalog, podržali inicijativu za štrajk akademskih radnika na zagrebačkom sveučilištu, reagirali smo na aferu „privatizacije“ park-šume Marjan u Splitu, uputili smo javnu podršku ribarima koji su protestirali duž cijele jadranske obale.

Od organizacijskih pitanja, siječanj je donio početak reformiranja Mjesnih organizacija na području Grada Zagreba. Na međunarodnoj sceni participirali smo na Balkanskoj konferenciji komunističkih i radničkih partija u Solunu (Grčka) pod naslovom: „Događanja na području Balkana i Istočnog Mediterana i zadaće komunista“).

Više o tim aktivnostima i događanjima na sljedećim stranicama *Socijalizma danas*.

Izjava za javnost povodom najave štrajka akademskih radnika u Zagrebu

Protiv daljnje komercijalizacije i privatizacije obrazovanja

Piše: Ivan Plješa

Foto: www.slobodnifilozofski.hr

Socijalistička radnička partija Hrvatske u potpunosti podržava nastavnike Zagrebačkog filozofskog fakulteta koji se oštro suprotstavljaju ponuđenim rješenjima u izmjenama i dopunama Zakona o sveučilištu, Zakona o znanosti i Zakona o visokom obrazovanju, tražeći povlačenje spornih Zakona sa uvjerenjem da ih treba graditi na posve drugim temeljima.

Naime, hrvatska Vlada, izmjenama i dopunama navedenih Zakona, konsekventno provodi u život jedan usko klasno-kapitalistički koncept znanosti i obrazovanja i to daljnjom komercijalizacijom i privatizacijom obrazovanja i znanosti i degradiranjem na razinu stručnih studija uz otklon od znanstvenog, odgojnog i humanističkog, naravno sve to uz smanjivanje autonomije Sveučilišta i njegovo dovođenje pod političku kontrolu. Time se znanost dovodi u direktnu i isključivu funkciju interesa kapitala, Sveučilište stavlja pod kontrolu države, a obrazovanje sve više postaje privilegija povlaštene

kapitalističke klase, uz ozbiljno ograničavanje za najšire radničke i društvene slojeve.

U skladu sa tim uskogrudnim, komercijalno-klasnim interesima uspostavlja se i piramidalni sustav radnih mjesta na Sveučilištima i znanstvenim institucijama i pogoršava status ravnopravnosti sveučilišnih radnika, što sve vodi u radno nepodnošljiviju atmosferu za akademske radnike, a što može tjerati mlade znanstvenike da napuštaju zemlju.

Prema tome, ponuđene intencije izmjena i dopuna sva tri Zakona u potpunosti su u suprotnosti sa javnim interesima i vode daljnjem propadanju znanosti i visokog obrazovanja u Hrvatskoj, pa će Socijalistička radnička partija, zajedno s akademskim radnicima, dati svoj doprinos da se takvo što i ne dogodi.

(Izjavu za javnost potpisuje predsjednik SRP-a, Ivan Plješa, 18. siječnja 2011. Ova izjava je regularno poslana tiskanom i elektronskim medijima, a objavili su je samo web portali: monitor.hr i porta-loko.hr)

Izjava za javnost povodom uzurpacije javnog prostora u Splitu

Sačuvajmo Marjan potomcima

Piše: Ranko Adorić

Da je gramzivi i beskrupulozni privatni interes i do sada u našoj zemlji prouzročio neprocjenjivu štetu bezbroj je primjera uz koji pridodajemo i najnoviju namjeru daljnje urbanizacije i betonizacije splitskog bisera – park šume Marjan! Marjan, zelena pluća našeg grada i njegov najljepši ukras, uz

Rivu, Hajduka, Dioklecijanovu palaču i škver, jedan je od splitskih simbola po kojem nas i u svijetu prepoznaju, desetljećima je ljubomorno čuvan kako bi netaknuta priroda bila predana potomcima.

Gradska organizacija SRP-a Split pridružuje se akciji Građanske inicijative za zelenu oazu i traži moratorij na daljnju izgradnju i jednog centimetra marjanskog poluotoka, kako na prostorima u vlasništvu grada, tako i privatnih vlasnika, sve do donošenja Prostornog plana posebnih obilježja! Također tražimo da Grad po zakonu prvokupa na parcele u zaštićenom području otkupi sve privatne parcele na Marjanu, te izmjenom postojećeg GUP-a, trajno spriječi daljnju devastaciju tog prostora.

(Izjavu potpisuje Ranko Adorić, predsjednik Gradske organizacije SRP-a Split, 19. siječnja 2011. Izjavu je prenijela Slobodna Dalmacija)

Podrška splitskog SRP-a ribarima

Kao da smo „poredmorska“ zemlja!

Piše: Ranko Adorić

Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP) podržava opravdani protest jadranskih ribara, koji su, radeći svoj iznimno teški posao, s pravom očekivali pomoć i olakšice od strane ove države, a koja im je mnogim zakonima i uredbama zadnjih godina i mjeseci bitno otežala poslovanje dovedeći ih u

sve teži položaj (odustajanje od ZERP-a, cijena goriva, izlov stranaca, prevelika administracija i dr.), a tu granu do upitne egzistencije.

Ribari su ogorčeni i SRP dijeli to nezadovoljstvo sa njima!

Krajnje mačehinski odnos kapitalističke vlasti prema radu i radnicima u ovoj zemlji natjerao je mnoge od njih da, iz očaja i gole nemoci, u borbi za svoja prava posegnu za štrajkovima i protestima putem obusava rada, protestnim mitinzima, blokadama cesta i ulica, besplatnom podjelom svojih proizvoda, prolijevanjem mljeka i bacanjem ribe, blokadom tvornica, kao i dramatičnim štrajkovima glađu, nebi li natjerao ovu bešćutnu vlast da zaustavi galopirajuću eroziju njihovih prava i uvijeta rada. Tako su, nakon radnika mnogih tvornica, poljoprivrednika, nastavnika, studenata, učenika, medicinara, novinara i medija, aerodromskog osoblja i mnogih drugih zanimanja, na red došli i ribari.

Foto: www.izravno.com

Hrvatska se prema svojim ribarima i ribarskoj profesiji, kao i mnogim drugim stvarima koje su vezane za more i primorje (brodogradnja, otoci, poljoprivreda, zdravstvena zaštita, školstvo, demografija i perspektiva razvoja i dr.), odnosi krajnje neodgovorno i nedopustivo - kao da nije pomorska ili primorska, nego „poredmorska“ zemlja! Od gromoglasno proklamirane „pomorske orijentacije“ nije ostalo ni „p“! Trudeći se što više „dopasti“ Evropi u tzv. prilagođavanju i zatvaranju poglavlja, Vlada ispunjava i prihvaća sve nametnute uvijete na štetu interesa svojih ribara, te mišenja svoje zakone i običaje po onoj narodnoj: „Vidjela žaba gdje konja potkivaju pa i ona digla nogu“! Tako je našim ribarima „ostvarila“ najteže uvjete toga, najčešće obiteljskog, zanimanja - propise i uredbe koje su nasilne, bez vremenske pri-

lagodbe i nesvojstvene našem ribaru. Reda mora biti, ali pritom se promjene moraju uvoditi stručno i u suradnji s radnicima – ribarima, uz analitičko sagledavanje svih posljedica promjena koje moraju, uz bolje uvjete rada i veću sigurnost poslovanja, ostvariti i bolje rezultate za društvo i pojedinca.

(Izjavu za javnost potpisuje Ranko Adorić, predsjednik Gradske organizacije SRP-a Split, 22. siječnja 2011. Izjavu je prenijela Slobodna Dalmacija.)

Izjava za javnost povodom braniteljskog protesta u Vukovaru

Ono što su od početka znali, prekasno su propjevali!

Piše: Zvezdana Lazar

Dana 29.01.2011. hrvatski branitelji održali su prosvjedni skup u organizaciji „Mladog Jastreba“, i to da je vlast u Hrvatskoj od ranih 90-tih smišljala Zakone, a provodila ih tako da bi sama pokrala vlastiti narod. Rekli bi, dobro jutro Jastrebovi! Vidjeli ste i znali to od samog početka, pa što ste glasali za njih?

U ovoj našoj Hrvatskoj domovini, živi dobar dio branitelja koji su konačno djelomično propjevali ono što su već odavno trebali, koji su od samog početka prešutjeli najvažniji dio drame, i stavili se na raspolaganje neprijateljski raspoloženim kapitalistima, revizionistima i kako to oni točno kažu „sotonistima“. Upravo su oni, čast iznimkama, od samog početka dali podršku i potporu svim događanjima 90-tih, kada se bezglavo jurišalo, pljačkalo i bacalo radnike na ulicu, stavivši ključ i lokote na tvorničke brave. A što su mislili ti Jastrebovi branitelji, da je to korisno u ime njih i naroda?

Njihove porodice, prijatelji, znanci, a sa sigurnošću mogu reći i mnogi zajedno s njima, ostali su bez sigurnog kruha, ali od velike mržnje prema svemu onome što je i malo

mirisalo na socijalističko, Jastrebovi branitelji i slični njemu, na sve su ostali flegmatični, i opet su glasali za njih. Davali su podršku i na svakim izborima aplaudirali strukturi političkih snaga, gdje je ton i pečat dala HDZ-ova stranka, a koja je na čelu s **Franjom Tuđmanom**, još i danas njihovim omiljenim predsjednikom, početkom 90-tih i sama potpisala njihovo izručenje u Haag, i to ako je potrebno za svakoga od njih.

Foto: www.glasistre.hr

Detalj s protestnog okupljanja u Vukovaru, gdje se, između ostalog, čulo: „Pustite Mečepa!“

I nevjerojatno, to im nije bilo dosta, već zaludeni mržnjom i usprkos svemu, blatilo se **Tito** i njegova uloga u antifašističkoj borbi, pa su tako svu tu političku situaciju i kaos u Hrvatskoj 1994. na jednom od svjetskih kongresa u Washingtonu, situaciju u Hrvatskoj opisali kao ekstrapolaciju političkog ozračja NDH.

Tako da su se na takovo stanje duha posebno teško odrazile društvene devijacije, a koje su se odrazile s teškim posljedicama najviše među radnicima koji su izgubili svoja radna mjesta, a da bi na kraju svim građanima i cijeloj Hrvatskoj bila izbačena jedna rugajuća parola, „Tko je jamio, jamio je!“ I pitam se, što bi htjeli ti „junaci“, kada su i nakon toga glasali za jednu te istu pljačkašku i tajkunsku elitu, a koja je samo uz njihovu podršku, čast iznimkama, umjesto tehnološkog, menadžerskog i marketinškog una napravila neviđenu pljačku i grabež, i to, ponavljam, uz njihovu podršku iskazanu na svim parlamentarnim izborima.

To je išlo tako daleko da se i na svjetskim kongresima ekonomista i mnogih društvenih znanstvenika ja-

vno upozoravalo na opaka događanja u Hrvatskoj. Mladi Jastrebi i mnogi njemu slični, moraju shvatiti da ih nije osiromašio, opljačkao i izdao, ni Tito, ni komunisti, već vrh koji su oni godinama podržavali i davali mu svoj glas na svim parlamentarnim izborima, a vjerujemo da bi opet isto napravili!

Nitko od tih velikih domoljuba, koji su u svemu sudjelovali samo ne u realnosti i borbi za radnika i malog čovjeka, mjesecima slušaju **Jadranku Kosor** o stranim investitorima, razno raznim koncesijama, da pojasnim, eksploatiranju hrvatske imovine, pitam se, jesu li baš toliko neuki, razumiju li uopće što vrhuška govori i što nudi, a ne pitaju se što će se u Hrvatskoj raditi, odnosno što će se proizvoditi? Što joj predlažu njeni gospodarstvenici? Jer to je njihova zadaća! Jesu li svjesni da se jedino tako može vratiti dug kojim nas je opteretila.

Još jednom, što se tiče branitelja, ne živi se od mržnje, iluzija i praznih obećanja, živi se od rada!

(Izjavu za javnost potpisuje Zvezdana Lazar, predsjednica Gradske organizacije SRP-a Zagreb, 31. siječnja 2011.)

Izjava za javnost povodom govora predsjednika Josipovića na 67. obljetnici osnivanja 10. zagrebačkog korpusa NOVJ **Borci mu ne vjeruju!**

Piše: Ranko Adorić

Na ovogodišnjoj proslavi 70-te godišnjice ustanka, 67. godišnjice osnivanja 10. zagrebačkog korpusa i 66. obljetnice oslobođenja Zagreba, uz mnoštvo objektivnih ocijena tih događaja, po tko zna koji put čula se i notorna neistina, koja sve češćim ponavljanjem, po onoj Gebelesovoj, polako postaje istina. I to, ovoga puta, u prepunoj dvorani bo-

raca NOB-a, izgovorio ju je sam predsjednik, **Ivo Josipović** «... da je narodnooslobodilačka borba otac domovinskog rata!», a i drugi govornici, poput predsjednika Sabora **Luke Bebića**, ili gradonačelnika Zagreba **Milana Bandića** i drugih, su ponavljali ovu drsku podvalu.

Istine radi, treba reći da je apsurdna ideja izjednačavanja NOB-a i tzv. domovinskog rata početno skovana u SDP-u, koju naknadno prihvaća i njihova „filijala“ - vodstvo SABH, što potvrđuje i činjenica da zadnjih godina nema ni jedne značajnije proslave ili obilježavanja događaja iz perioda NOB-a u kojima učestvuju ove dvije organizacije, a da se istovremeno obavezno ne odaju počasti i „domovincima“, s čime se ne slažu ni oni sami, a ni velika većina boračkog članstva.

Međutim, nije to bilo tako davno da bi se naprasno zaboravilo. Treba se samo podsjetiti da su od samog dolaska „demokratske vlasti“ borci NOB-a bili neopravdano od ove države i razularenih fašistoidnih grupa i pojedinaca izvrgnuti sistemskom teroru i šikaniranju do te mjere da su mnogi strahovali za svoj život, odricali se svoje partizanske prošlosti, izbjegavajući bilo kakav javni otpor agresivnom profašizmu i klerikalizmu koji je zahvatio sve segmente društva. Nisu zaboravljene činjenice da država, veličajući i rehabilitirajući zločinačku tzv. NDH, nije uzela u zaštitu borce, već im je odmah umanjila prava i mirovine, revidirala i falsificirala povijest koju su oni stvarali, mijenjala školske udžbenike, proglašavala ih okupatorima, a njihovu borbu okupacijom Hrvatske, dok su

Foto: www.predsjednik.hr

Predsjednik **Josipović** na proslavi 67. godišnjice osnivanja X. zagrebačkog korpusa

„borci domovinskog rata“ stalno deklarirali kao borci protiv petokrake, komunista, socijalizma i partizana, noseći fašistička obilježja, pozdravljajući romanomente, nazivali svoje jedinice imenima ustaških ratnih zločinaca, porušili (bez da su sankcionirani čak i poznati počinitelji) preko 3.500 antifašističkih spomenika, uklonili nazive gotovo svih ulica i trgova, tvornica, ustanova iz perioda NOB-a (u Splitu u potpunosti) i mnogo drugog. A da su u našem društvu borci NOB-a stvarno diskriminirani priznaje i sam Josipović: «Da imam izvršne ovlasti antifašistički borci bi bili izjednačeni sa hrvatskim braniteljima, bili bi obnovljeni porušeni spomenici, Zagreb bi ponovo imao Ulicu 8. maja, a povijest koja se uči u školama mnogo bolje bi odražavala događaje 1941.-1945.»

To im borci NOB-a nikada neće za boraviti! U svojoj domovini ničim krivi postali su građani drugog reda, doživjeli su nezapamćenu sramotu, poniženja i nepravdu od onih kojima bi danas trebalo, po nečijem političkom diktatu, odavati geste poštovanja.

Ne sumnjajući u antifašističku opredjeljenost Josipovića, ovoga puta, predsjednik je otišao i korak dalje ovom politikantskom konstrukcijom koja sve relativizira i duboko vrijeđa autentične borce NOB-a. Samo iz pijeteta prema svečanom trenutku svoje proslave, kao i zbog velikih simpatija koje je predsjednik u kratko vrijeme svog mandata stekao, (ujedno su i mnogi od tih ljudi svojim glasom doprinjeli njegovom izboru), borci su s gorčinom „progutali“ ovu konstrukciju koja sve više, kako vrijeme odmiče, dobija na „autentičnosti“!

SRP nikada nije, i neće, licitirati s temeljnim vrijednostima i rezultatima narodnooslobodilačke borbe. I to iz razloga što su se, pored borbe za oslobođenje svoje domovine (zajedno s drugim južnoslavenskim narodima), i vraćanja matici zemlji oduzete i prodane teritorije, borili i za progresivne društvene promjene – za uspostavu humanog društva jednakosti za sve, dok su ovi drugi

upravo suprotno, kontrarevolucijom poslužili krupnom kapitalu da vrati nehumani i retrogradni sistem pod kojim danas i sami stenju.

(Izjavu za javnost potpisuje Ranko Adorić, 31. siječnja 2011.)

SRP na međunarodnoj konferenciji komunističkih i radničkih partija u Solunu

Jačanje otpora imperijalizmu i zadaci komunista u svijetu i regiji

Piše: Vladimir Kapuralin

U Solunu je 22. siječnja u organizaciji Komunističke Partije Grčke KKE, održana konferencija devet Komunističkih i radničkih partija iz sedam balkanskih zemalja, odazvali su se: Komunistička partija Bugarske (KPB), Partija bugarskih komunista (PBK), Komunistička Partija Grčke (KKE), Socijalistička radnička partija Hrvatske (SRP), Nova komunistička partija Jugoslavije (NKPJ), Komunistička partija Makedonije (KPM), Komunistička partija Rumunjske (PCR), Komunistička Partija Turske (TKP) i Turska partija rada (EMEP).

Tema ovogodišnje konferencije bila je: *Događanja na području Balkana i Istočnog Mediterana i zadaci komunista.*

Uvodno izlaganje podnio je drug **Giorgios Marinos**, član Politbiroa CK Komunističke Partije Grčke, odgovoran za odnose s inozemnim partijama. Drug Marinos je kirurškom preciznošću oslikao političko, ekonomsko i socijalno stanje u regiji i analitički podastrao

uzročno posljedične veze prodora imperijalizma na područje Balkana, sa zauzimanjem teritorija i ekonomskim potčinjavanjem naroda koji na tom području žive, s tendencijom širenja utjecaja prema Kaspijskom bazenu.

Slijedećeg dana tema konferencije bila je: *Iskustva Komunističke partije Grčke u odnosu na članstvo Grčke u NATO-u i EU.*

Uvodno izlaganje domaćina nastavljen je diskusijom svih učesnika konferencije. Okosnicu referata gostujućih partija, osim sinhroniziranih stavova oko zajedničkih problema, činili su osvrti i na situacije u vlastitim sredinama. Ovakvi susreti omogućuju da analiziramo situaciju i provjerimo našu spremnost i mogućnosti kojima raspolažemo, za promjene. SRP je svojim aktivnim sudjelovanjem na konferenciji potvrdio da smo na vanjskom planu razvili vrlo razgranate kontakte i dinamičku suradnju sa najznačajnijim političkim subjektima iz međunarodnog radničkog i komunističkog pokreta.

Kao hrvatski predstavnik, svoje izlaganje zaključio sam političkom ocjenom: „Dragi drugovi, pred nama stoji velika povjesna odgovornost opterećena brojnim objektivnim i subjektivnim preprekama. Od objektivnih svakako najznačajnija je sama agresivna snaga imperijalizma, a od subjektivnih, fragmentacija u sferi identifikacije i podjele na lijevoj političkoj sceni, koje idu u prilog našim protivnicima“.

Foto: KKE

Sudionici Balkanske konferencije komunističkih i radničkih partija, Solun (Grčka), 2011.

Balkanska konferencija komunističkih i radničkih partija

22. siječnja 2011., Solun, Grčka

Zajednička izjava za javnost

22. siječnja u Solunu, na inicijativu KKE, održao se sastanak deset komunističkih radničkih partija iz **osam balkanskih zemalja – Albanije, Bugarske, Grčke, Hrvatske, Makedonije, Rumunjske, Srbije i Turske**. Ovaj sastanak doprinio je razmjeni pogleda na situaciju koja se razvila na Balkanu i Istočnom Mediteranu pod uvjetima međunarodne kapitalističke ekonomske krize,

kao što je takozvana Partija evropske ljevice, igraju vodeću ulogu u ovoj propagandi koja je usmjerena na stvaranje iluzija.

Pristupanje balkanskih zemalja Evropskoj uniji i NATO-u, širenje ovih dviju imperijalističkih organizacija na Balkan, ne samo da neće doprinijeti narodima ili donijeti im mir i napredak, nego upravo suprotno. Osim toga, narodi Balkana i drugih evropskih zemalja koje su već članovi stekli su dosta negativnog iskustva i mogu poslužiti kao svjedoci da ulazak u NATO i Evropsku uniju donose radničkoj klasi i narodu siromaštvo i druge probleme. Naravno, istovremeno, velikom kapitalu osiguravaju čak još veći profit i privilegije.

pojačavanju imperijalističke agresije i međuimperijalističkih proturječnosti.

Komunističke i radničke partije Balkana smatraju da pravi uzrok krize možemo pronaći u zaoštavanju središnje proturječnosti kapitalizma, proturječnosti između društvene naravi proizvodnje i kapitalističkog prisvajanja stvorene vrijednosti. Problemi čovječanstva u cjelini također se zaoštavaju. Siromaštvo je u porastu te i relativna i apsolutna oskudica obuhvaćaju veliki postotak populacije balkanskih zemalja.

Otkriće novih izvora energije na Balkanu i Istočnom Mediteranu i intenzitet njihovog iskorištavanja kapitalom, ne samo da neće donijeti mir i stabilnost u našu regiju kao što to tvrde imperijalisti i njihove vlade, nego će, naprotiv, poticati nova i oštrija suparništva. Istovremeno će narodi mnogo više plaćati struju, benzin, plin zato što bogata nalazišta energije u našoj regiji nisu u vlasništvu naroda, već ih pustoše monopolisti i iz domaćih i stranih poslovnih udruženja.

Komunističke i radničke partije Balkana u ovim uvjetima pozdravljaju nastojanja koja se poduzimaju u Grčkoj, Rumunjskoj i drugdje tako da plutokrati, a ne narod, plate zbog kapitalističke krize. One pozdravljaju i borbu protiv imperijalizma, u obrani radničke klase i narodnih prava i stečevina, protiv nacionalizma i rasizma, za prava imigranata, koja se je u posljednje vrijeme odvijala u našoj regiji. Komunističke i radničke partije su pozvane biti na prvoj liniji u organiziranju svih ovih borbi.

Sudionici ovog sastanka iskazali su i svoju spremnost da se suprotstave golemoj propagandi i ucjeni NATO-a i Europske unije. Ciljevi ove propagande i ucjene jesu potpuno spajanje i prilagodba balkanskih zemalja imperijalističkim planovima, na temelju takozvanog „NATO-vog novog strateškog koncepta“, koji je nedavno odobren u Lisabonu.

Uz NATO i Evropsku uniju, buržoazijski kandidati zemalja-članica, nevladine organizacije, te sporazumne snage,

Takozvani san o pristupanju Evropskoj uniji i NATO-u koji promovira buržoazija ne može izbrisati sjećanje balkanskih naroda na socijalizam koji su poznavali i nostalgiju za istim. Dapače, oni imaju nepobitno iskustvo da se problemi i potrebe naroda mogu riješiti drugim oblikom državne moći, bez iskorištavanja čovjeka od strane čovjeka, socijalizmom – unatoč njegovim slabostima.

Na sastanku je izražena zajednička želja da se ojačaju i povećaju zajedničke aktivnosti i koordinacija naših partija, kao i promicanje širih anti-imperijalističkih aktivnosti, sljedećim redosljedom:

- Solidarnost sa klasno – orijentiranim radničkim borbama, razvoj borbi za prava radnika, mladih, žena, koje su buknule na Balkanu
- Jačanje i širenje mirovnih, anti-NATO, anti-imperijalističkih pokreta na Balkanu.
- Jačanje osude anti-komunizma i povijesno neutemeljenog poistovjećivanja komunizma s fašizmom, koju promiču Evropska unija i buržoazija.
- Razvoj solidarnosti s narodima u borbi, kao što su Palestinci. I za oslobođenje petorice kubanskih revolucionara iz američkih zatvora i za ukidanje ekonomske blokade Kube.

Stoga da bi se ojačala borba naroda protiv imperijalističke vojne prisutnosti na Balkanu, protiv takozvanog proturaketnog štita, protiv stranih baza i vojske, protiv sudjelovanja vojnih snaga Balkana u misijama Evropske Unije i NATO-a u njihovim zemljama; da bi se naše zemlje izvukle iz tih imperijalističkih planova i organizacija,

Zahtijevamo:

Da naše zemlje nemaju nikakve veze s novim imperijalističkim ratovima na Bliskom Istoku, u Africi, u kavkaskim zemljama i prijetnjama narodima koji se bore protiv imperijalističkog „svjetskog poretka“ i dovode ga u pitanje.

Zajednička izjava 45 komunističkih i radničkih partija Evrope

Antikomunizam u Evropi neće uspjeti!

Komunističke i radničke partije Evrope osuđuju provokativnu i sramnu inicijativu ministara vanjskih poslova Bugarske, Latvije, Litve, Mađarske, Rumunjske i Češke kojom traže da Evropska unija počne zakonski sankcionirati sve one u EU koji ne prihvaćaju tzv. reakcionarnu kampanju prepravljivanja povijesti i kriminalizacije komunista i komunizma. Ovo je opasan pokušaj generaliziranja zakonskih sankcija i drugih povezanih mjera koje su na snazi u jednom broju zemalja EU, protiv svih onih koji odbacuju klevete o povijesnim iskustvima izgradnje socijalizma i protiv svih onih koji se bore s pokušajima da se izbriše krucijalni doprinos koji su komunisti dali u borbi za socijalna i radna prava, za demokraciju u Evropi i odbacuju iskrivljavanje povijesti 2. svjetskog rata te neprihvatljivo izjednačavanje komunizma i fašizma. Nije slučajno da se inicijativa provodi u razdoblju kada radnička klasa i narodni otpor jačaju. Širenje antiradničkih napada ide ruku pod ruku s ekspanzijom antikomunističkih mjera. Komunisti su meta ovih napada jer su u prvim redovima borbe kako radništvo ne bi podnosilo teret kapitalističke krize, već i zato što jedini imaju realna rješenja protiv kapitalističkog barbarizma. Dominantna klasa, u potpunosti razumijevajući slijepe ulice kapitalističkog sistema i njegove nepomirljive proturječnosti, pojačava njegova proganjanja, prijetnje i zločine. Ipak, koje god mjere poduzeo, ne može spriječiti neumoljive zakone društvenog razvoja i nužnost zbacivanja kapitala s vlasti. Ne može spriječiti jačanje organizacija radničke klase i razvoja masovne borbe

za socijalizam i komunizam. Čvrsto objavljujemo da će antikomunistički planovi buržoazije propasti. Premoć naše ideologije i opravdani razlozi za borbu radničke klase mogu polomiti i njihove najstrože mjere. Nastavit ćemo još odlučnijim i beskompromisnim radom kako bi porazili neljudsku vlast krupnog kapitala. Antikomunistička histerija neće prevariti radničku klasu i narodne snage koji osjećaju teret nezaposlenosti, gaženja socijalnih prava, socijalne sigurnosti i radnih prava, kapitalističkog barbarizma samog. Apeliramo na demokratske, progresivne i antiimperijalističke snage da nam se pridruže u borbi protiv antikomunizma, u borbi koja je direktno povezana s borbom za radnička i ljudska prava, za socijalnu pravdu, za svijet bez iskorištavanja čovjeka po čovjeku.

Na inicijativu Komunističke partije Grčke (gr. Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας, Kommounistikó Kómma Elládas, KKE), 12. siječnja 2011. godine

Partije potpisnice:

Komunistička partija Armenije
Komunistička partija Azerbejdžana
Komunistička partija Bjelorusije
Radnička partija Belgije
Komunistička partija Britanije
Nova komunistička partija Britanije
Komunistička partija Bugarske
Partija bugarskih komunista
Komunistička partija Bohemije i Moravske

Socijalistička radnička partija Hrvatske

AKEL, Cipar

Komunistička partija Danske

Komunistička partija u Danskoj
Komunistička partija Estonije
Komunistička partija Finske
Komunistička partija Makedonije
Njemačka komunistička partija
Ujedinjena komunistička partija Gruzije
Komunistička partija Grčke
Mađarska komunistička radnička partija
Komunistička partija Irske
Radnička partija Irske
Partija talijanskih komunista
Komunistička partija Kazahstana
Socijalistička partija Latvije
Komunistička partija Luxemburga
Komunistička partija Malte
Komunistička partija Norveške
Nova komunistička partija Nizozemske
Komunistička partija Poljske
Portugalska komunistička partija
Rumunjska komunistička partija
Komunistička partija Ruske federacije
Komunistička partija Sovjetskog Saveza
Komunistička radnička partija Rusije - partija komunista Rusije
Savez komunističkih partija - CPSU
Partija Komunista Srbije
Nova komunistička partija Jugoslavije
Komunistička partija Slovačke
Komunistička partija Španjolske
Komunistička partija naroda Španjolske
Komunistička partija Švedske
Komunistička partija Turske
Komunistička partija Ukrajine
Savez komunista Ukrajine

=====

Druge partije i organizacije
KSM, Republika Češka
Revolucionarni savez komunista Francuske
Komunistička partija (boljševika) Ukrajine

Događanja i zanimljivosti

3. Januara - sjećanje na vodnjanski otpor Svojim su životima čuvali strojeve

Piše: Vladimir Kapuralin

3. januara navršile su se 64 godine od događaja, kada su radnici Pule izašli pred tadašnji elektromlin «Sansa» na Vodnjanskoj cesti, odlučni da spriječe odvoženje strojeva u pulsku luku, odakle bi bili prevezeni u Italiju. U namjeri su uspjeli, tog dana strojevi nisu odvezeni ali tom je prilikom u sukobu s policijom troje radnika poginulo i to **Mario Lussi** i **Antonio Salgari** na poprištu sukoba, a **Lino Mariani** u bolnici od zadobivenih rana. Osim trojice poginulih ranjeno je još osam radnika među kojima i jedna žena.

Bio je to početak 1947., u Puli je prema tadašnjim izvorima bilo već preko 4.500 nezaposlenih. Stanje se dodatno pogoršalo, kad je na mirovnoj konferenciji u Parizu odlučeno, da će Pula pripasti Jugoslaviji. Uz znanje i dozvolu anglo-američke vojne uprave, počelo je odvlačenje strojeva i uređaja, te ostalog materijala, iz pulskih poduzeća i tvornica, koji su otpremani brodovima u Italiju. Time je kršen i međunarodni pravni akt poznat kao *Devinski sporazum*, postignut u talijanskom gradu Duinu između generala **Morgana** i generala **Blaže Jovanovića**. Englezi su se oslanjali na član sporazuma koji je omogućavao premještanje strojeva unutar iste zone, a delegacija Pule ih je argumentirano ispravljala, da sporazum dozvoljava premještanje strojeva, samo u slučaju kad nisu više potrebni u gradu gdje se nalaze. Protiv odnošenja strojeva protestirala je i Vojna Uprava Jugoslavenske Armije preko zajedničke ekonomske komisije. A upravo 3. januara, na sam dan sukoba ispred

mlina «Sansa», 20-člana delegacija sastavljena od Hrvata i Talijana, radnika i namještenika iz Pule, primljena je u Opatiji od komandanta Vojne Uprave JA generalmajora **Vjenceslava Holjevca**, kojemu su predali predstavku i izrazili ogorčenje radnika i građana Pule, zbog odvoženja strojeva i materijala u Italiju.

Razlog za pristranost okupacijske Vojne uprave i njihova asistencija prilikom odnošenja strojeva i materijala, bila je posljedica činjenice što je u Jugoslaviji, za razliku od Italije, pobjedu u ratu izvojevala socijalistička revolucija, što je rezultiralo uvođenjem socijalističkog društvenog uređenja. A stav Vojne uprave zasnivao se na politici njihovih vlada, koje nisu bile naklonjene socijalizmu.

Odlučnost radnika i građana da svojim životima štite strojeve, može iz današnjeg kuta gledanja, sa ovih prostora izgledati apsurdna i emotivna, ali u to vrijeme i za ondašnje prilike bila je to vrlo logična i racionalna odluka. Ti su ljudi bili svjesni činjenice, da samo rad na tim strojevima može omogućiti egzistenciju njima i njihovim obiteljima i ako sutra tih strojeva ne bude, oni nemaju na čemu privređivati, alternative nije bilo. Nije bilo ni *Caritasa*, ni *zavoda*, a kruh se još u ono vrijeme nije bacao, pa ni pronalazio u kantama za smeće. Sprečavajući odnošenje strojeva i materijala, radnici nisu narušili princip pravičnosti, znajući da su oni stvarni vlasnici tih strojeva, a nominalni vlasnici su do strojeva došli po osnovi izrabljivanja tuđeg rada. To su argumenti na osnovu kojih ovaj događaj može poslužiti kao podloga za izučavanja uvjeta razvoja radničke svijesti i solidarnosti na svakoj katedri društvenih znanosti

Sprovod poginulih radnika još jednom je potvrdio visoku svijest i zrelost antifašističke Pule. Pokopani su 5. januara na Mornaričkom groblju

Procjena je da u pogrebnoj povorci bilo preko deset tisuća Puljana, odnosno da se tamo našlo sve što antifašistički misli. Iako na ulicama nije bilo niti jednog policajca koji su se povukli u kasarnu, već samo poneki vojnik, pogreb je protekao mirno i dostojanstveno, položeno je i 50 vijenaca. Vrlo je vjerojatno, da je to bilo možda najveće okupljanje radnika i građana Pule od sprovida Prvomajskih žrtava, ubijenih kod *Zlatnih vrata* 1920. godine.

Nakon odlaska anglo-američke Vojne uprave i pripojenja Pule i Istre matici domovini i uspostavljanjem narodne vlasti, učinjeno je nekoliko stvari kojima je cilj bio očuvati sjećanje na te časne ljude i slavne događaje. Tako je elektromlin ispravno nazvan 3. *Januar*. Na mjestu pogibije podignut je spomenik poginulim radnicima, a tri ulice u Puli imenovane su po trojici palih radnika: Linu Marianiju, Mariju Lussiju i Antoniju Salgariju.

Nakon secesije 90-e i kontrarevolucije u Hrvatskoj, učinjene su ozbiljne nepravde prema tim događajima i akterima. Tako je elektromlinu 3. *Januar* promijenjeno ime. Oskrnavljen je spomenik, podignut u čast poginulim radnicima, razbijena ploča s njihovim imenima i zvijezda petokraka, od pripadnika institucija sistema, a premješteno je i ime Lina Marianija s ulice koja je do tada nosila njegovo ime, na jednu sporednu. Ploča sa imenima poginulih radnika obnovljena je nedugo nakon toga, ali ne i zvijezda pe-

Foto: www.glasistre.hr

Povodom 64. obljetnice pogibije **Lina Marianija**, **Antonija Salgarija** i **Marija Lussija** u Puli su na spomenik položeni vijenci.

tokraka, to je učinjeno tek 2006., u organizaciji Sindikata Istre i Kvarnera. Indikativno je, da se to sve događalo u Puli koja formalno još nikad nije bila u raljama HDZ-a.

Nepotpuno bi bilo govoriti o tim događajima, a ne usporediti ih sa situacijom u kojoj se danas nalazimo. Pri tome nije teško prepoznati da je današnji položaj radnika u Hrvatskoj, ali i ostalim djelovima, nekad zajedničke države, vrlo sličan onome iz opisanog vremena. I danas, odnosno 90-ih je netko oduzeo strojeve i sve ostalo što su radni ljudi svojim radom stvarali desetljećima, dakle nešto što im je pripadalo. Razlika je u tome što ovaj put to nije činila okupacijska Vojna uprava uz pomoć oružja i policije sastavljene od, današnjim rječnikom rečeno, reformiranih fašista, već je to učinila nova vladajuća elita, pogrešno percipirana kao demokratska, uz pomoć nacionalista i reformiranih ustaša. A umjesto da bi te vrijednosti bile odvezene brodovima, kao pred više od pola stoljeća, dovedeni su ova- mo novi vlasnici, kojima je to snishodljivo predano, čime si je oligarhija obezbijedila korito za sebe i svoje potomke.

Posebno je uočljiva razlika u nivou svijesti, radničke i ljudske solidarnosti, koja je danas daleko ispod one, kada se to u Puli događalo, ali i ispod one s kraja 19. i početka 20. st. Trećeg januara 1947. godine, u obranu strojeva nisu ustali samo radnici mlina «Sansa», već radnici svih poduzeća i tvornica koji su za događaj saznali. Svjesni da samo udruženim snagama mogu zaštititi svoje interese. Danas nema ni traga radničkoj solidarnosti, pa izolirani radnički protesti i štrajkovi, kao na primjer, nedavni u Herkulanei, ili onaj radnika Peveca, bivaju ugušeni poput razjedinjenih indijanskih plemena. Kao ogledni primjer može poslužiti, pokušaj radnika Tvornice Duhana Zagreb, kad se na Prvomajski apel, 2006. godine za podršku obrane tvornice i svojih radnih mjesta odazvalo par stotina ljudi, a na porciju fažola u Maksimir je otišlo 30 tisuća ljudi.

I to će tako potrajati, dok stvarao- cima nove vrijednosti ne uspije postići kritičnu masu društvene i proizvodne svijesti, koja bi im omogućila odbacivanje okova i preuzimanje vlastite sudbine u svoje ruke.

Međunarodni Dan sjećanja na Holokaust Sjećanje i upozorenje

Piše: Branko Tan

27. siječnja obilježen je Međunarodni dan sjećanja na holokaust (od grčke riječi koja označava pojam „potpuno spaljeno“), a datum je odabran u sjećanje na dan kada je Crvena armija oslobodila logoraše zloglasnog nacističkog koncentracionog logora Auschwitz.

Na području Hrvatske, po uspostavi ustaškog režima, židovski narod je, kao i pripadnici srpskog i romskog nacionalnog korpusa, prije svega, samo zbog svoje različitosti po vjerskom i nacionalnom opredjeljenju, bio žrtva genocida (termin je uveden u međunarodno pravo 1948. godine, po završetku drugog svjetskog rata). U Hrvatskoj je ove godine Dan Holokausta bio obilježen trodnevnom stručnim skupom (od 25. do 27. siječnja) na temu *Poučavanje o holokaustu i sprečavanju zločina protiv čovječnosti*. Na skupu je povjesničar dr. **Ivo Goldstein** izrazio zabrinutost zbog opasnih primjera historiografskog revizionizma i uzroka nepoznavanja povijesti koji pothranjuju elemente diskriminacije u našoj svakodnevnici, istaknuvši, između ostalog: „Naša civilizacija koliko god napreduje, koliko god se razvija, pokazuje sve više elemenata mržnje koja se dnevno valja po ulicama.“

Stoga ponovimo po tko zna koji put, glasno: *Nikad više!*

Knjiga

Josip Kregar, Duško Sekulić i Željka Šporer: Korupcija i povjerenje

Piše: Božidar Dugonjić

U petak 28. siječnja, u prepunoj vijećnici rektorata Pravnog fakulteta predstavljena je knjiga autora **Josipa Kregara, Duška Sekulića i Željke Šporer**: „Korupcija i povjerenje“. Promociji ovog vrlo aktualnog djela nazočili su brojni uglednici pravne struke, policije, državnog odvjetništva na čelu s **Mladenom Bajićem**, bivši predsjednik **Stjepan Mesić** u svojstvu predsjednika Centra za demokraciju i pravo „Miko Tripalo“, te aktualni predsjednik RH dr. **Ivo Josipović**, veleposlanik EU u Hrvatskoj, a među ostalima i politički tajnik SRP-a **Stjepan Šafran**. Otkuda toliki interes za knjigu? Promotori i autori ove knjige dali su vrlo jasne odgovore na ovo i brojna druga pitanja koja obrađuju autori kroz bit korupcije i odnosu građana i institucija.

Ustvrdili su da je hrvatsko društvo zahvaćeno korupcijskim rakom u svim segmentima društva i metastazom u institucijama vlasti. Mesić ukazuje na pet strateških grešaka HDZ-a od 1989. godine, koje su instalirale korupciju u sve segmente hrvatskog društva: dovođenje na političku scenu ideologije ustaške emigracije, pokušaji diobe Bosne i Hercegovine ratom, kriminalna pretvorba i privatizacija, paralelni sustav vlasti i odlučivanja, uništenje gospodarstva i rasprodaja imovine. Potvrda za to su brojne afere koje se sada počinju procesuirati, a poznate su od ranije i da nije bilo političkog pritiska izvana, najvjerovatnije bi ostale u sferi nagađanja.

Zanimljiv je dio istraživanja o povjerenju građana u institucije, po kojima je u odnosu na 2004. najviše izgubila Crkva, a dobila policija i mediji.

Za SRP je bitno da su svi sudionici predstavljanja knjige istakli potrošenost postojećeg modela društvenih odnosa u Hrvatskoj, dakle kapitalističkog sustava i nužnost promjena, ali nažalost nisu ukazali na jasan karakter (potrebnih) novih odnosa.

Naslovnica broja za siječanj: U siječnju 1919. godine oteti su, podvrgnuti torturi i mučki ubijeni osnivači Komunističke partije Njemačke i vođe pobune Saveza Spartakista, revolucionari, humanisti i vizionari Karl Liebknecht (1871.-1919.) i Rosa Luxemburg (1871.-1919.). Izvršioi zločina bili su desničarske paravojne snage „Freikörper“ i vojni streljački odredi, a okrutna ubojstva izvršena su po nalogu socijaldemokratske vlade na čelu sa Friedrichim Ebertom.

Kontakti

Socijalistička radnička partija Hrvatske

Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb

Tel: + 385 (0)1 48 35 340

Ivan Plješa, predsjednik

Stjepan Šafran, tajnik

Regionalna organizacija SRP-a Zagrebačko-zagorska

Kralja Tvrtka 13, 10430 Samobor

GSM: + 385 (0)98 380 762

Milan Vasiljević, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a Slavonsko-posavska

Kralja Petra IV. 6, 35000 Slavonski brod

GSM: + 385 (0)91 895 1099

Vlado Bušić, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a Banijsko-moslavačka

Stjepana i Antuna Radića 31, 44000 Sisak

Tel: + 385 (0)44 531 577

Joso Lončarić, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a za Dalmaciju

Kralja Zvonimira 35, 21000 Split

Tel: + 385 (0)21 482 934

Ranko Adorić, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a za Istru

Istarska 5, 52100 Pula

Tel: + 385 (0)52 219 036

Vladimir Kapuralin, predsjednik

Regionalna organizacija SRP-a Primorsko-goranska

Blaža Polića 3, 51000 Rijeka

GSM: + 385 (0)91 12 03 975

Dalibor Vidović, predsjednik

SRP Grad Zagreb

Pavla Hatza 14, 10000 Zagreb

Tel: + 385 (0)1 48 35 340

Zvezdana Lazar, predsjednica

